VISPĀRĒJĀS TIESAS SPRIEDUMS (sestā palāta)

2015. gada 15. jūlijā *

Konkurence — Aizliegtas vienošanās — Priekšspriegojuma tērauda Eiropas tirgus — Cenu noteikšana, tirgus sadale un apmaiņa ar konfidenciālu komercinformāciju — Lēmums, ar kuru konstatēts LESD 101. panta pārkāpums — Noteikumi par mātesuzņēmuma vainojamību par tā meitasuzņēmuma pret konkurenci vērstām darbībām — Izšķirošas ietekmes faktiskas izmantošanas prezumpcija — Saprātīgs termiņš

Lieta T-436/10

Hit Groep BV , Hārlema [*Haarlem*] (Nīderlande), ko sākotnēji pārstāvēja *G. van der Wal*, *G. Oosterhuis* un *H. Albers*, vēlāk – *G. van der Wal* un *G. Oosterhuis*, advokāti,

prasītāja,

pret

Eiropas Komisiju, ko pārstāv *P. Van Nuffel*, *S. Noë* un *V. Bottka*, pārstāvji,

atbildētāja,

par prasību atcelt Komisijas 2010. gada 30. jūnija Lēmumu C(2010) 4387, galīgā redakcija, par LESD 101. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanas procedūru (Lieta COMP/38344 – Priekšspriegojuma tērauds), kurā grozījumi ir izdarīti ar Komisijas 2010. gada 30. septembra Lēmumu C(2010) 6676, galīgā redakcija, un Komisijas 2011. gada 4. aprīļa Lēmumu C(2011) 2269, galīgā redakcija.

VISPĀRĒJĀ TIESA (sestā palāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs S. Frimods Nilsens [*S. Frimodt Nielsen*] (referents), tiesneši F. Deuss [*F. Dehousse*] un E. Kolinss [*A. Collins*],

sekretārs J. Plingerss [*J. Plingers*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 27. jūnija tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

Spriedums [1] [..]

Tiesvedība un lietas dalībnieku prasījumi

65 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2010. gada 15. septembrī, *Hit Groep* cēla šo prasību.

66 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2010. gada 24. decembrī, *Nedri* lūdza atļauju iestāties šajā lietā, lai atbalstītu Komisijas prasījumus, un Vispārējās tiesas pirmās palātas priekšsēdētājs ar 2011. gada 28. februāra rīkojumu tai šo atļauju deva. Ar vēstuli, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegta 2013. gada 28. oktobrī, *Nedri* tomēr informēja Vispārējo tiesu, ka tā atsauc savu iestāšanos lietā. Tādējādi tā ar Vispārējās tiesas priekšsēdētāja 2013. gada 4. decembra rīkojumu tika izslēgta no lietas T-436/10 kā persona, kas iestājusies lietā.

67 Ar 2011. gada 6. maija vēstuli *Hit Groep* lūdza atļauju izvirzīt jaunu pamatu saistībā ar apstākļiem, kas pirmo reizi ir tikuši norādīti aizstāvības rakstā.

68 Ar 2011. gada 6. jūnija lēmumu Vispārējā tiesa lūdza Komisijai sniegt tai otro lēmumu par grozījumiem. Komisija izpildīja šo lūgumu 2011. gada 16. jūnijā.

69 Ar 2011. gada 26. jūlija vēstuli *Hit Groep* apstiprināja, ka tā lūdz iespēju pielāgot savus pamatus saistībā ar otrā lēmuma par grozījumiem pieņemšanu.

70 Ar 2011. gada 29. jūlija vēstuli Vispārējā tiesa šo lūgumu apmierināja.

71 Rakstveida process tika pabeigts 2011. gada 20. oktobrī, Komisijai iesniedzot atbildi uz repliku tiesvedības valodā.

72 Atbildē uz repliku Komisija pauda viedokli par prasītājas replikā izteikto lūgumu par savu pamatu pielāgošanu, kā arī par apsvērumiem, ko tā ir sniegusi pēc otrā lēmuma par grozījumiem pieņemšanas.

73 Tā kā no 2013. gada 23. septembra Vispārējās tiesas palātu sastāvs tika mainīts, tiesnesis referents tika pārcelts uz sesto palātu, kurai tādējādi 2013. gada 3. oktobrī tika nodota šīs lietas izskatīšana.

74 Vispārējās tiesas 1991. gada 2. maija Reglamenta 52. panta 2. punktā minētais sākotnējais ziņojums sestajai palātai tika paziņots 2013. gada 8. novembrī.

75 2013. gada 17. decembrī atbilstoši 1991. gada 2. maija Reglamenta 64. pantam noteiktajiem procesa organizatoriskajiem pasākumiem Vispārējā tiesa rakstveidā uzdeva jautājumus Komisijai. Komisija šo lūgumu izpildīja 2014. gada 6. februārī. Ar dokumentu, kas Vispārējās tiesas kancelejā iesniegts 2014. gada 14. martā, prasītāja sniedza savus apsvērumus par Komisijas atbildi.

76 2014. gada 14. maijā pēc tiesneša referenta ziņojuma uzklausīšanas Vispārējā tiesa nolēma sākt mutvārdu procesu.

77 2014. gada 27. jūnija tiesas sēdē tika uzklausīti lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un to atbildes uz Vispārējās tiesas uzdotajiem rakstveida un mutvārdu jautājumiem.

1 — Ietverti tikai tie šī sprieduma punkti, kuru publicēšanu Vispārējā tiesa uzskata par lietderīgu.

78 *Hit Groep* prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— atcelt apstrīdēto lēmumu, ciktāl tas attiecas uz *Hit Groep*, un it īpaši 1. panta 9) punkta b) apakšpunktu, 2. panta 9) punktu un 4. panta 22) punktu;

— pakārtoti – atcelt vai samazināt veidā, ko Vispārējā tiesa atzīs par piemērotu, *Hit Groep* apstrīdētā lēmuma 2. panta 9) punktā uzliktā naudas soda apmēru;

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

79 Komisijas prasījumi Vispārējai tiesai ir šādi:

— noraidīt prasību;

— piespriest *Hit Groep* atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Juridiskais pamatojums

80 *Hit Groep* galvenokārt izvirza trīs pamatus, lai pamatotu savu prasījumu atcelt apstrīdēto lēmumu, kā arī pakārtoti – divus pamatus, lai pamatotu savu prasījumu atcelt vai samazināt tai uzliktā naudas soda apmēru.

81 Rakstveida procesa gaitā *Hit Groep* papildinošā kārtībā tāpat iesniedza sesto pamatu.

82 Pirmais pamats attiecas uz, pirmkārt, LESD 101. panta un EEZ līguma 53. panta pārkāpumu un, otrkārt, pamatojuma neesamību, ciktāl apstrīdētajā lēmumā *Hit Groep* tiek vainota par pārkāpuma izdarīšanu laikposmā no 1998. gada 1. janvāra līdz 2002. gada 17. janvārim.

83 Otrais pamats attiecas uz to, ka naudas soda uzlikšana *Hit Groep*, kura kopš 2004. gada 1. novembra vairs nav saimnieciski aktīva, esot pretrunā LESD 101. panta mērķiem, Eiropas politikai naudas sodu jomā un samērīguma principam, jo šis naudas sods neesot nedz piemērots, nedz arī nepieciešams.

84 Trešais pamats attiecas uz to, ka *Hit Groep* esot tikusi atzīta par solidāri atbildīgu par *Nedri* izdarīto pārkāpumu.

85 Ar ceturto pamatu tiek apgalvots, ka *Hit Groep* uzliktā naudas soda apmērs esot kļūdains, jo Komisija:

— ņemdama vērā *Hit Groep* apgrozījumu par 2003. gadu, esot pārkāpusi Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu un samērīguma principu (pirmā daļa);

— tai esot bijis jāpiešķir *Hit Groep* tāds pats samazinājums, kādu tā atbilstoši sadarbības programmai ir piešķīrusi *Nedri*, jo tās atbildība nevarot pārsniegt *Nedri* atbildību (otrā daļa);

— esot veikusi *Hit Groep* uzliktā naudas soda apmēra atsevišķu aprēķinu, lai gan tai tas esot bijis jāierobežo ar *Nedri* uzliktā naudas soda daļu, jo tā esot tikusi atzīta vienīgi par solidāri atbildīgu par *Nedri* uzlikto naudas sodu (trešā daļa);

— esot pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, jo tā pēc 10 % maksimālā apmēra piemērošanas neesot ņēmusi vērā ierobežoto laikposmu, par kuru *Hit Groep* ir tikusi atzīta par atbildīgu par *Nedri* izdarīto pārkāpumu (ceturtā daļa).

86 Piektais pamats, kas ir ticis izvirzīts pakārtoti, attiecas uz Komisijas pieļautu saprātīga termiņa pārkāpumu.

87 Sestais pamats attiecas uz to, ka naudas soda pamatsumma esot tikusi aprēķināta par *Nedri* darbības laiku, kas pārsniedz laikposmu, par kuru *Hit Groep* ir tikusi uzskatīta par solidāri atbildīgu par savu meitasuzņēmumu.

88 Visbeidzot tiesas sēdē prasītāja ir izvirzījusi septīto pamatu attiecībā uz saprātīga termiņa neievērošanu no Vispārējās tiesas puses.

Par trim pirmajiem pamatiem

Apstrīdētā lēmuma atgādinājums

89 No apstrīdētā lēmuma izriet, ka no 1998. gada 1. janvāra līdz 2002. gada 17. janvārim *Nedri* pilnā apmērā piederēja prasītājai un ka tādējādi var izdarīt pieņēmumu par izšķirošas ietekmes esamību, kas ir prezumpcija, ko, kā norāda Komisija, prasītāja nav varējusi atspēkot (apstrīdētā lēmuma preambulas 804.–812. apsvērums).

90 Komisija tātad uzskatīja, ka *Nedri* ir atzīstama par atbildīgu par pārkāpumu no 1984. gada 1. janvāra līdz 2002. gada 19. septembrim, un atzina prasītāju par kopīgi un solidāri atbildīgu līdz ar *Nedri* par laikposmu no 1998. gada 1. janvāra līdz 2002. gada 17. janvārim (apstrīdētā lēmuma preambulas 813. apsvērums).

91 Apstrīdētā lēmuma 1. punktā ir noteikts:

"Šādi uzņēmumi ir izdarījuši LESD 101. panta un, sākot no 1994. gada 1. janvāra, EEZ līguma 53. panta pārkāpumu, norādītajos laikposmos piedaloties nolīgumu un saskaņotu darbību kopumā priekšspriegojuma tērauda nozarē iekšējā tirgū un, sākot no 1994. gada 1. janvāra, EEZ tirgū:

[..]

9. *Nedri* grupas uzņēmumi:

a) *Nedri Spanstaal BV* – no 1984. gada 1. janvāra līdz 2002. gada 19. septembrim un

b) *Hit Groep BV* – no 1998. gada 1. janvāra līdz 2002. gada 17. janvārim."

92 Visbeidzot apstrīdētā lēmuma 2. pantā Komisija uzlika, pirmkārt, naudas sodu EUR 5 056 500 apmērā kopīgi un solidāri *Nedri* un *Hit Groep* un, otrkārt, naudas sodu EUR 1 877 500 apmērā – *Hit Groep*.

Lietas dalībnieku argumenti

– Par pirmo pamatu attiecībā uz, pirmkārt, LESD 101. panta un EEZ līguma 53. panta pārkāpumu, ciktāl apstrīdētajā lēmumā *Hit Groep* tiek vainota par pārkāpuma izdarīšanu laikposmā no 1998. gada 1. janvāra līdz 2002. gada 17. janvārim, un, otrkārt, pamatojuma neesamību

93 Būtībā *Hit Groep* norāda, ka gan paziņojumā par iebildumiem, gan arī apstrīdētajā lēmumā Komisija solidāro atbildību tai esot piemērojusi vienīgi kā akcionārei, kas kontrolē un īsteno izšķirošu ietekmi uz *Nedri*.

94 Prasītāja uzskata, ka Komisija tomēr esot vienlaikus secinājusi, nenorādot iemeslus un arī nepamatojot savu lēmumu šajā jautājumā, ka tā esot pati pārkāpusi LESD 101. pantu.

95 *Hit Groep* norāda, ka, ja attiecīgajā gadījumā tā var tikt vainota par pārkāpumu, tas tomēr nenozīmējot, ka tā to būtu materiāli izdarījusi. Tā uzskata, ka tā neesot nedz pārkāpuma autore, nedz arī līdzautore, bet ka tā vienīgi uzņemoties atbildību par *Nedri* rīcību.

96 *Hit Groep* uzskata, ka šādai atbildībai neesot tādas pašas intensitātes kā tāda uzņēmuma gadījumā, kas materiāli izdara pārkāpumu, un tam esot jāietekmē naudas soda apmērs.

97 Komisija nepiekrīt šiem argumentiem.

– Par otro pamatu attiecībā uz to, ka naudas soda uzlikšana *Hit Groep*, kura kopš 2004. gada 1. novembra vairs nav saimnieciski aktīva, esot pretrunā LESD 101. panta mērķiem, Eiropas politikai naudas sodu jomā un samērīguma principam, jo šis naudas sods neesot nedz piemērots, nedz arī nepieciešams

98 *Hit Groep*, atsaucoties uz 2007. gada 11. decembra spriedumu *ETI* u.c. (C-280/06, Krājums, EU:C:2007:775), kā arī ģenerāladvokātes J. Kokotes [*J. Kokott*] šajā lietā sniegtajiem secinājumiem (EU:C:2007:404), būtībā norāda, ka, lai gan, protams, nedz tā, nedz arī *Nedri* neesot zudušas, ne arī tikušas nodotas juridiskai personai vai trešajam uzņēmumam, tā pati kopš 2004. gada 1. novembra vairs neesot saimnieciski aktīva tirgū (tas ir, vairāk nekā piecus gadus pirms Komisijas sankcijas piemērošanas), ka tā esot tikusi sankcionēta tikai kā *Nedri*, kura viena pati ir izdarījusi pārkāpumu, mātesuzņēmums un ka tādējādi naudas sodam attiecībā uz to neesot nekādas atturošās iedarbības.

99 Prasītāja uzskata, ka šī sankcija tādējādi neatbilstot konkurences politikas mērķiem un esot nesamērīga, jo tā neesot nedz adekvāta, nedz arī nepieciešama LESD 101. panta mērķa sasniegšanai.

100 Prasītāja būtībā uzskata, ka šādos apstākļos ekonomiskās turpinātības principam esot bijis jāizraisa sankcijas piemērošana tikai tai juridiskai personai, kas ir izdarījusi pārkāpumu, tas ir, *Nedri*, jo prasītāja pati, kas esot vienīgi holdings, esot nekas vairāk par tukšu čaulu.

101 Tā uzskata, ka, ja tāds holdings, kādu veidojot tā pati, nodod meitasuzņēmumu, kas ir izdarījis pārkāpumu, un ja holdings vairs nav ekonomiski aktīvs, agrākās grupas ekonomiskās turpinātības pamats esot vienība, kura ir izdarījusi pārkāpumu, un naudas sods esot jāuzliek šai vienībai, nevis holdingam, kurš nav ekonomiski aktīvs.

102 *Hit Groep* turklāt norāda, ka izvēlei, ko Komisija saskaņā ar judikatūru varot veikt starp sankcijas piemērošanu mātesuzņēmumam vai meitasuzņēmumam, tā, ņemot vērā efektivitātes prasību, esot bijis jānoved pie sankcijas piemērošanas vienīgi *Nedri*.

103 Turklāt *Hit Groep* norāda, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Komisija, ja lēmuma pieņemšanas brīdī uzņēmums ir sadalījies, nevarot noteikt meitasuzņēmumam uzliktā naudas soda apmēru, pamatojoties uz agrāka mātesuzņēmuma apgrozījumu, jo agrākā mātesuzņēmuma apgrozījums neatspoguļojot šī uzņēmuma faktisko ekonomisko kapacitāti. Tādējādi Komisijai naudas soda apmērs esot bijis jānosaka tā, lai tas būtu atbilstošs tās faktiskajai ekonomiskajai kapacitātei, kas, ņemot vērā tās ierobežoto apgrozījumu un saimnieciskās darbības neveikšanu, esot bijusi (un joprojām) nulles līmenī. Tam esot bijis jābūt par pamatu sankcijas piemērošanai vienīgi *Nedri*.

104 Komisija nepiekrīt šiem argumentiem.

– Par trešo pamatu attiecībā uz to, ka *Hit Groep* ir tikusi kļūdaini uzskatīta par solidāri atbildīgu par *Nedri* izdarīto pārkāpumu

105 *Hit Groep* solidārā atbildība ir tikusi noteikta attiecībā uz pārkāpumu, ko *Nedri* ir izdarījusi pārkāpuma laikposmā no 1998. gada 1. janvāra līdz 2002. gada 17. janvārim.

106 *Hit Groep* tomēr uzsver, ka Komisija neesot paudusi nostāju attiecībā uz laikposmu no 1987. gada 1. maija līdz 1994. gada 1. maijam, kurā tai tikmēr tāpat ir piederējis viss tās meitasuzņēmuma kapitāls. Attiecībā uz laikposmu no 1994. gada 1. maija līdz 1997. gada 31. decembrim Komisija esot uzskatījusi, ka tai nav pierādījumu par izšķirošas ietekmes īstenošanu attiecībā uz *Nedri*.

107 *Hit Groep* būtībā uzskata, ka administratīvajā procesā tā tomēr esot pierādījusi, ka tā ir atspēkojusi prezumpciju, saskaņā ar kuru mātesuzņēmums, kuram pieder viss meitasuzņēmuma, kas ir izdarījis pārkāpumu, kapitāls, īsteno izšķirošu ietekmi uz tā meitasuzņēmuma rīcību.

108 Tā atgādina, ka laikposmā no 1998. gada 1. janvāra līdz 2002. gada 17. janvārim tā esot bijusi finanšu holdings (dalības sabiedrība).

109 Prasītāja uzskata, ka šāda holdinga daba, tā darbības veids un tā dalības apjoms nosakot to, ka, ja vien Komisija nesniedz pierādījumus par pretējo, šāda juridiskā persona nevar tikt uzskatīta par tādu, kas īsteno izšķirošu ietekmi uz meitasuzņēmumu, pat ja tai pilnībā pieder šis meitasuzņēmums.

110 *Hit Groep* šajā ziņā atzīmē, pirmkārt, ka Komisija pamatojoties uz 1994. gada maija instrukciju (*directie-instructie*). Šī instrukcija esot par četriem gadiem agrāka par laikposmu, attiecībā uz kuru Komisija ir uzskatījusi, ka izšķirošas ietekmes īstenošana ir pierādīta. Turklāt tā būtībā uzskata, ka šī instrukcija neattiecoties nedz uz meitasuzņēmuma ikdienas vadību, nedz arī uz tā komerciālo politiku un ka tā nepārsniedzot to tiesību vienkāršu īstenošanu, ko likums un statūti piešķir holdingam kā akcionāram. Visbeidzot *Hit Groep* uzskata, ka gan *Nedri*, gan tā pati esot norādījušas, ka šīs instrukcijas statuss nav skaidrs, un ka *Nedri*, pretēji tās šajā ziņā izteiktajiem apgalvojumiem, šai instrukcijai neesot piešķīrusi nozīmi, ko tai piedēvē Komisija.

111 Otrkārt, tā atzīmē, ka Komisija pamatojoties uz direktoru, kuri rīko sanāksmes aptuveni piecas reizes gadā, grupas esamību. Prasītāja apstrīd, ka tā būtu atzinusi, ka šajā grupā tika apspriesta vispārēja komercdarbības norise, kā arī citi svarīgi jautājumi. Tā norāda, ka tai esot bijuši tikai divi darbinieki, kamēr šīs dalības skaits 1994. gadā esot sasniedzis 11 un 2001. gadā palielinājies līdz 26. Tā uzskata, ka šajos apstākļos, pat ja prasītāja ir prasījusi *Nedri* sniegt tai informāciju par vispārējo komercdarbības norisi un to interesējošiem jautājumiem, Komisija nesot varējusi aprobežoties ar norādi, ka prasītāja ir īstenojusi izšķirošu ietekmi, šajā ziņā nesniedzot citus precizējumus. *Hit Groep* uzskata, ka Komisija nenorādot ne motīvu, ne pierādījumus attiecībā uz direktoru grupā notikušās saskaņošanas apjomu.

112 Treškārt, tā atzīmē, ka Komisija pamatojoties uz *Nedri* sniegtu apsūdzošu paziņojumu, kura uzskata, ka direktoru grupas sanāksmēs ir tikuši izskatīti visi komerciālie aspekti. Tā uzskata, ka jau esot izteikusies par šo jautājumu administratīvajā procesā un ka šie paziņojumi esot tikai pārkāpumā iesaistīta dalībnieka paziņojumi, kurus nepamato rakstveida pierādījumi vai trešo personu paziņojumi.

113 Turpretim *Hit Groep* uzskata, ka no [uzņēmuma] darbības izrietot, ka tā nav īstenojusi ietekmi uz savu meitasuzņēmumu. Būtībā tā uzskata, ka savu dalību aizliegtajā vienošanās *Nedri* esot uzsākusi 1984. gadā, tas ir, četrpadsmit gadus pirms tam, kad *Hit Groep* ir tikusi uzskatīta par [uzņēmumu], kas uz to īsteno izšķirošu ietekmi, un ka *Nedri* esot turpinājusi savu dalību līdz 2002. gada rudenim, kamēr tā pati jau bija nodevusi šo meitasuzņēmumu. Prasītāja uzskata, ka *Nedri* rīcības autonomais raksturs tātad esot pierādīts.

114 Visbeidzot, prasītāja būtībā uzskata, ka Komisijas apgalvojumiem, ka tā arī ir bijusi aktīva tērauda nozarē un ka *Nedri* komercdarbība tātad ir bijusi saistīta ar tās pašas darbības jomu, neesot pamata. Tā norāda, ka Komisija nekad neesot apgalvojusi, ka tā būtu informēta par *Nedri* izdarīto pārkāpumu, un ka tā pati vienmēr esot noliegusi, ka būtu zinājusi par šo pārkāpumu, kā rezultātā Komisijas apgalvojumiem, ka tā ir veikusi darbību tērauda jomā, neesot nozīmes; šī darbība katrā ziņā neattiecoties uz PT jomu.

115 Komisija nepiekrīt šiem argumentiem.

Vispārējās tiesas vērtējums

116 Ir secīgi jāizvērtē trešais pamats un pēc tam – pirmais un otrais pamats.

– Principu atgādinājums

117 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru ar jēdzienu "uzņēmums" tiek apzīmēta jebkura vienība, kas veic saimniecisku darbību, neatkarīgi no šādas vienības juridiskā statusa un tās kapitāla nodrošinājuma veida. Par šo jautājumu Tiesa ir precizējusi, pirmkārt, ka jēdziens "uzņēmums" šajā kontekstā ir saprotams kā tāds, ar ko apzīmē ekonomisko vienību, pat ja no juridiskā skatpunkta šo ekonomisko vienību veido vairākas fiziskas un juridiskas personas, un, otrkārt, ka, ja šāda ekonomiskā vienība pārkāpj konkurences tiesības, tai atbilstoši personiskās atbildības principam ir jāatbild par šādu pārkāpumu (skat. spriedumu, 2011. gada 29. septembris, *Elf Aquitaine*/Komisija, C-521/09 P, Krājums, EU:C:2011:620, 53. punkts un tajā minētā judikatūra).

118 No pastāvīgās judikatūras tāpat izriet, ka par meitasuzņēmuma rīcību mātesuzņēmumu var vainot tostarp tad, ja, lai gan šis meitasuzņēmums ir atsevišķa juridiskā persona, tas savu rīcību tirgū nenosaka patstāvīgi, bet gan būtībā piemēro mātesuzņēmuma dotus norādījumus, it īpaši ievērojot ekonomiskās, organizatoriskās un juridiskās saiknes, kas saista šīs abas juridiskās vienības (skat. spriedumu *Elf Aquitaine*/Komisija, minēts 117. punktā, EU:C:2011:620, 54. punkts un tajā minētā judikatūra).

119 Šādā situācijā, tā kā mātesuzņēmums un tā meitasuzņēmums ir vienas ekonomiskās vienības daļas un tātad veido vienu uzņēmumu LESD 101. panta izpratnē, Komisijai ir tiesības adresēt mātesuzņēmumam lēmumu, ar kuru tiek uzlikts naudas sods, un turklāt netiek prasīts pierādīt pēdējā minētā personisku dalību pārkāpumā (skat. spriedumu *Elf Aquitaine*/Komisija, minēts 117. punktā, EU:C:2011:620, 55. punkts un tajā minētā judikatūra). Komisijas tiesības adresēt mātesuzņēmumam lēmumu, ar kuru nosaka naudas sodu, neizriet ne no tā, ka mātesuzņēmums būtu pamudinājis savu meitasuzņēmumu izdarīt pārkāpumu, ne vēl jo vairāk no mātesuzņēmuma dalības minētajā pārkāpumā, bet gan no apstākļa, ka tās veido vienu uzņēmumu LESD 101. panta izpratnē (spriedums *Elf Aquitaine*/Komisija, minēts 117. punktā, EU:C:2011:620, 88. punkts).

120 Tāpat Tiesa ir precizējusi, ka īpašajā gadījumā, kad mātesuzņēmumam pieder visas tās meitasuzņēmuma, kas ir izdarījis Savienības konkurences tiesību normu pārkāpumu, kapitāldaļas, pirmkārt, šis mātesuzņēmums var īstenot izšķirošu ietekmi uz šī meitasuzņēmuma rīcību un, otrkārt, pastāv atspēkojama prezumpcija, ka minētais mātesuzņēmums faktiski īsteno šādu ietekmi (turpmāk tekstā – "izšķirošas ietekmes faktiskas īstenošanas prezumpcija") (skat. spriedumu *Elf Aquitaine* /Komisija, minēts 117. punktā, EU:C:2011:620, 56. punkts un tajā minētā judikatūra).

121 Izšķirošās ietekmes faktiskas izmantošanas prezumpcijas mērķis ir panākt līdzsvaru starp, no vienas puses, mērķa sodīt konkurences tiesību normām, it īpaši LESD 101. pantam, pretēju rīcību un novērst tās atkārtošanos būtisko raksturu un, no otras puses, tādu noteiktu vispārējo Savienības tiesību principu kā tostarp nevainīguma prezumpcijas, soda individualizēšanas, tiesiskās noteiktības principu, kā arī tiesības uz aizstāvību, ieskaitot pušu procesuālo tiesību vienlīdzības principu, prasībām. Tostarp šī iemesla dēļ tā ir atspēkojama (spriedums *Elf Aquitaine*/Komisija, minēts 117. punktā, EU:C:2011:620, 59. punkts). No tā izriet, ka šāda prezumpcija ir samērīga ar sasniedzamo likumīgo mērķi (spriedums, 2013. gada 18. jūlijs, *Schindler Holding* u.c./Komisija, C-501/11 P, Krājums, EU:C:2013:522, 108. punkts).

122 Pietiek, ja Komisija pierāda, ka viss meitasuzņēmuma kapitāls pieder tās mātesuzņēmumam, lai pieņemtu, ka pēdējais minētais faktiski īsteno izšķirošu ietekmi uz šī meitasuzņēmuma komercdarbības politiku. Līdz ar to Komisija būs tiesīga uzskatīt mātesuzņēmumu par solidāri atbildīgu par tās

meitasuzņēmumam uzliktā naudas soda samaksu, ja vien šis mātesuzņēmums, kuram ir jāatspēko šī prezumpcija, nesniedz pietiekamus pierādījumus, lai pierādītu, ka tā meitasuzņēmums rīkojas tirgū patstāvīgi (skat. spriedumu *Elf Aquitaine*/Komisija, minēts 117. punktā, EU:C:2011:620, 57. punkts un tajā minētā judikatūra).

123 Ir jāprecizē, ka, lai gan Tiesa papildus meitasuzņēmuma kapitāla piederībai pilnā apmērā ir minējusi citus apstākļus, tādus kā mātesuzņēmuma īstenotas ietekmes uz tā meitasuzņēmuma komercdarbības politiku neapstrīdēšana un abu sabiedrību kopējā pārstāvība administratīvajā procesā, tomēr Tiesa šos apstākļus nav minējusi tādēļ, lai prezumpcijas īstenošanai izvirzītu nosacījumu par papildu netiešu pierādījumu sniegšanu par to, ka mātesuzņēmums faktiski ir īstenojis savu ietekmi. Citiem vārdiem sakot, Komisijai, lai konkrētā gadījumā atsauktos uz izšķirošas ietekmes faktiskas īstenošanas prezumpciju, papildus pierādījumiem par šīs prezumpcijas piemērojamību un iedarbību nav jāiesniedz vēl citi netiešie pierādījumi (šajā ziņā skat. spriedumu *Elf Aquitaine*/Komisija, minēts 117. punktā, EU:C:2011:620, 80. punkts un tajā minētā judikatūra).

124 Turklāt izšķirošas ietekmes faktiskas īstenošanas prezumpcija balstās uz konstatējumu, saskaņā ar kuru, ja vien nepastāv izņēmuma apstākļi, sabiedrība, kurai pilnībā pieder meitasuzņēmums, ņemot vērā tikai šo dalību kapitālā, jau var īstenot izšķirošu ietekmi uz šī meitasuzņēmuma rīcību un šīs ietekmes faktiskas neīstenošanas [pierādījums] parasti vislietderīgāk var tikt meklēts tādu vienību darbības jomā, attiecībā uz kurām šī prezumpcija ir spēkā. Šajos apstākļos, ja ieinteresētajai personai, lai atspēkotu minēto prezumpciju, pietiktu vienīgi izteikt nepamatotus apgalvojumus, šai prezumpcijai lielā mērā tiktu atņemta tās lietderīgā iedarbība (spriedums *Elf Aquitaine*/Komisija, minēts 117. punktā, EU:C:2011:620, 60. un 61. punkts).

125 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka vienīgi ar apstākli, ka mātesuzņēmums ir holdings, nepietiek, lai izslēgtu, ka tas ir īstenojis izšķirošu ietekmi uz minēto meitasuzņēmumu. Sabiedrību grupas kontekstā holdings, kurš arī koordinē finanšu investīcijas grupas ietvaros, ir sabiedrība ar mērķi apvienot dalību dažādu sabiedrību kapitālā un uzdevumu nodrošināt šo sabiedrību vienotu vadību, tostarp ar šīs budžeta kontroles palīdzību (šajā ziņā skat. spriedumus, 2008. gada 8. oktobris, *Schunk* un *Schunk Kohlenstoff-Technik*/Komisija, T-69/04, Krājums, EU:T:2008:415, 63. punkts; 2011. gada 13. jūlijs, *Shell Petroleum* u.c./Komisija, T-38/07, Krājums, EU:T:2011:355, 70. punkts un tajā minētā judikatūra, un 2012. gada 29. jūnijs, *E.ON Ruhrgas* un *E.ON*/Komisija, T-360/09, Krājums, EU:T:2012:332, 283. punkts).

126 Turklāt, lai noteiktu, vai meitasuzņēmums savu rīcību tirgū nosaka patstāvīgi, ir jāņem vērā visi atbilstošie apstākļi, kas attiecas uz ekonomiskām, organizatoriskām un juridiskām saiknēm, kuras vieno šo meitasuzņēmumu un mātesuzņēmumu, un kas katrā gadījumā var atšķirties un tātad nevar tikt izsmeļoši uzskaitīti (spriedums, 2009. gada 10. septembris, *Akzo Nobel* u.c./Komisija, C-97/08 P, Krājums, EU:C:2009:536, 74. punkts).

127 Šis vērtējums nav jāaprobežo vienīgi ar faktiem, kas attiecas uz meitasuzņēmuma komercdarbības politiku šaurā nozīmē, tādu kā izplatīšanas stratēģija vai cenas. It īpaši vienīgi ar pierādījumu, ka meitasuzņēmums vada šos konkrētos komercdarbības politikas aspektus, šajā ziņā nesaņemot norādījumus, nevar atspēkot prezumpciju attiecībā uz izšķirošas ietekmes faktisku īstenošanu (skat. spriedumu, 2011. gada 16. jūnijs, *FMC*/Komisija, T-197/06, Krājums, EU:T:2011:282, 105. punkts un tajā minētā judikatūra).

128 Līdzīgi, ņemot vērā, ka meitasuzņēmuma patstāvība netiek vērtēta, ņemot vērā vienīgi ar uzņēmuma darbības vadību saistītos aspektus, apstāklis, ka meitasuzņēmums nekad attiecīgajā tirgū nav īstenojis īpašu informācijas politiku attiecībā uz mātesuzņēmumu, nav pietiekams, lai pierādītu tās patstāvību (spriedums *FMC*/Komisija, minēts 127. punktā, EU:T:2011:282, 145. punkts).

129 Turklāt ar to, ka no lietas materiāliem neizriet, ka mātesuzņēmums būtu devis norādījumus savam meitasuzņēmumam, nevar pierādīt, ka šādi norādījumi nav bijuši (skat. spriedumu, 2011. gada 7. jūnijs, *Arkema France* u.c./Komisija, T-217/06, Krājums, EU:T:2011:251, 118. punkts un tajā minētā judikatūra).

130 Turklāt mātesuzņēmuma vainojamība par meitasuzņēmuma pārkāpjošu darbību neprasa pierādījumus, ka mātesuzņēmums ietekmē sava meitasuzņēmuma politiku noteiktā jomā, uz ko ir bijis vērsts pārkāpums (spriedumi, *Shell Petroleum* u.c./Komisija, minēts 125. punktā, EU:T:2011:355, 70. punkts, un 2011. gada 13. jūlijs, *Eni*/Komisija, T-39/07, Krājums, EU:T:2011:356, 97. punkts).

131 Turklāt mātesuzņēmumu var uzskatīt par atbildīgu par meitasuzņēmuma izdarītu pārkāpumu pat tad, ja grupas ietvaros pastāv liels sabiedrību, kas reāli veic pamatdarbību, skaits (spriedumi, 1999. gada 20. aprīlis, *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, no T-305/94 līdz T-307/94, no T-313/94 līdz T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 un T-335/94, Krājums, EU:T:1999:80, 989. punkts, un 2012. gada 27. septembris, *Shell Petroleum* u.c./Komisija, T-343/06, Krājums, EU:T:2012:478, 52. punkts).

132 Turklāt saskaņā ar pastāvīgo judikatūru LESD 296. pantā prasītais pamatojums ir jāpielāgo attiecīgā tiesību akta raksturam un tajā skaidri un nepārprotami ir jānorāda iestādes, kas ir izdevusi tiesību aktu, argumentācija, lai ieinteresētās personas varētu uzzināt veiktā pasākuma pamatojumu un lai Kopienu tiesa varētu veikt attiecīgu pārbaudi. Prasība norādīt pamatojumu ir izvērtējama, ievērojot lietas apstākļus, it īpaši attiecīgā tiesību akta saturu, norādīto motīvu būtību un akta adresātu vai citu personu, uz kurām tas attiecas tieši un individuāli, interesi saņemt paskaidrojumus. Netiek prasīts, lai pamatojumā tiktu norādīti visi atbilstošie faktiskie un tiesiskie apstākļi, jo jautājums par to, vai tiesību akta pamatojums atbilst LESD 296. panta prasībām, ir jāizvērtē, ņemot vērā ne tikai tā tekstu, bet arī tā kontekstu, kā arī visas tās tiesību normas, kuras reglamentē attiecīgo jomu (spriedumi, 1998. gada 2. aprīlis, Komisija/*Sytraval* un *Brink's France*, C-367/95 P, Krājums, EU:C:1998:154, 63. punkts; 2003. gada 30. septembris, Vācija/Komisija, C-301/96, Krājums, EU:C:2003:509, 87. punkts, un 2004. gada 22. jūnijs, Portugāle/Komisija, C-42/01, Krājums, EU:C:2004:379, 66. punkts).

133 Attiecībā uz samērīguma principu ir jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas judikatūru ar to tiek prasīts, lai Savienības iestāžu tiesību akti nepārsniegtu to, kas ir atbilstošs un nepieciešams, lai sasniegtu attiecīgajā tiesiskajā regulējumā noteiktos mērķus, ņemot vērā, ka, ja ir iespēja izvēlēties starp vairākiem piemērotiem pasākumiem, ir jāizvēlas vismazāk apgrūtinošais, un tā radītie traucējumi nedrīkst būt nesamērīgi ar sasniedzamajiem mērķiem (skat. spriedumu, 2013. gada 17. oktobris, *Schaible*, C-101/12, Krājums, EU:C:2013:661, 29. punkts un tajā minētā judikatūra).

– Par trešā pamata pamatotību

134 *Hit Groep*, kas neapstrīd, ka tai pieder viss tās meitasuzņēmuma *Nedri* pamatkapitāls, būtībā norāda, ka, tā kā tā esot holdings, tas, ka tai pieder viss meitasuzņēmuma pamatkapitāls, nedodot iespēju Komisijai uzskatīt, ka tā uz šo meitasuzņēmumu būtu īstenojusi izšķirošu ietekmi.

135 Komisijai esot jāsniedz šādas ietekmes pierādījums, kas neesot ticis izdarīts, jo papildu pierādījumi, uz kuriem tā balstoties, neļaujot izdarīt šādu secinājumu.

136 Prasītāja norāda, ka tā no savas puses turpretim esot atspēkojusi izšķirošas ietekmes faktiskas īstenošanas prezumpciju.

137 Šī argumentācija tomēr ir jānoraida.

138 Tā kā pret *Hit Groep* izvirzītajā pārkāpuma laikposmā tai ir piederējis viss tās meitasuzņēmuma pamatkapitāls, Komisijai ir bijušas tiesības atsaukties uz izšķirošas ietekmes faktiskas īstenošanas prezumpciju un tai šajā ziņā nav bijuši jāsniedz citi pierādījumi (skat. spriedumu *Elf Aquitaine* /Komisija, minēts 117. punktā, EU:C:2011:620, 63. punkts un tajā minētā judikatūra).

139 No tā izriet, ka Komisijas sniegto papildu pierādījumu (tas ir, 1994. gada maija instrukcija, direktoru grupas esamība un ietekme un *Nedri* paziņojumi) nozīmes neesamība, ja pieņem, ka tā ir pierādīta, katrā ziņā neietekmētu prasītājas atbildību, jo ar izšķirošas ietekmes faktiskas īstenošanas prezumpciju pietiek, lai izraisītu *Hit Groep* atbildību, ja vien tā neatspēkotu šo prezumpciju, ko tā tomēr nav izdarījusi.

140 Ar to, ka *Hit Groep* ir holdings, kurš pat neveic reālu darbību, nepietiek, lai noraidītu izšķirošas ietekmes faktiskas īstenošanas prezumpciju (šajā ziņā skat. spriedumus *Schunk* un *Schunk Kohlenstoff-Technik*/Komisija, minēts 125. punktā, EU:T:2008:415, 63. punkts; *Shell Petroleum* u.c./Komisija, minēts 125. punktā, EU:T:2011:355, 70. punkts un tajā minētā judikatūra, un *E.ON Ruhrgas* un *E.ON*/Komisija, minēts 125. punktā, EU:T:2012:332, 283. punkts), un tas nenozīmē nekādu pierādīšanas pienākuma apgriešanu, kā to kļūdaini norāda *Hit Groep*.

141 Šajā ziņā tam, ka mātesuzņēmums, ņemot vērā tā sabiedrības raksturu un statūtos noteikto mērķi, būtu aprobežojies vienīgi ar savas dalības pārvaldīšanu, nav nozīmes (skat. šajā ziņā spriedumus *Schunk* un *Schunk Kohlenstoff-Technik*/Komisija, minēts 125. punktā, EU:T:2008:415, 70. punkts, un *FMC* /Komisija, minēts 127. punktā, EU:T:2011:282, 130. punkts). Turklāt, lai par *Nedri* pārkāpjošo darbību vainotu tās mātesuzņēmumu, nav vajadzīgi pierādījumi, ka *Hit Groep* būtu ietekmējis sava meitasuzņēmuma politiku noteiktā jomā, uz ko ir bijis vērsts pārkāpums (skat. šajā ziņā, spriedumus *Shell Petroleum* u.c./Komisija, minēts 125. punktā, EU:T:2011:355, 70. punkts, un *Eni*/Komisija, minēts 130. punktā, EU:T:2011:356, 97. punkts).

142 No tā izriet, ka ar faktu, ka mātesuzņēmums pats nav veicis darbību PT jomā, tāpat nepietiek, lai atspēkotu izšķirošas ietekmes faktiskas īstenošanas prezumpciju, kā rezultātā *Hit Groep* šajā jautājumā izteiktā argumentācija ir jānoraida.

143 Turklāt *Hit Groep* argumentācija, ka no uzņēmējdarbības gaitas izrietot, ka tā nav ietekmējusi savu meitasuzņēmumu, tāpat ir jānoraida.

144 Izšķirošas ietekmes faktiskas īstenošanas prezumpciju nevar atspēkot, vienīgi pierādot, ka savu komercdarbības politiku šaurā nozīmē, tādu kā izplatīšanas vai cenu stratēģija, *Nedri* ir īstenojusi, šajā ziņā nesaņemot *Hit Groep* norādījumus. No tā izriet, ka meitasuzņēmuma patstāvību nevar pierādīt, vienīgi apliecinot, ka tas ir patstāvīgi pārvaldījis tādus savas politikas specifiskus aspektus, kas attiecas uz pārkāpumā iesaistīto preču tirdzniecību,

145 Līdzīgi, tā kā *Nedri* patstāvīgumu nevērtē, ņemot vērā vienīgi ar uzņēmuma darbības vadību saistītos aspektus, apstāklis, ka meitasuzņēmums attiecīgajā tirgū nekad nav īstenojis īpašu informācijas politiku par labu mātesuzņēmumam, nav pietiekams, lai pierādītu tā patstāvību (skat. šajā ziņā, spriedumu *FMC* /Komisija, minēts 127. punktā, EU:T:2011:282, 105. punkts un tajā minētā judikatūra).

146 Tādējādi neviens no *Hit Groep* sniegtajiem pierādījumiem pēc sava rakstura nav tāds, lai atspēkotu izšķirošas ietekmes faktiskas īstenošanas prezumpciju, un trešais pamats ir jānoraida.

– Par pirmā un otrā pamata pamatotību

147 Tā kā saskaņā ar iepriekš 119. punktā atgādināto Tiesas pastāvīgo judikatūru, lai mātesuzņēmumam adresētu lēmumu, ar kuru tam ir uzlikts naudas sods par pārkāpuma izdarīšanu, netiek prasīts pierādīt mātesuzņēmuma personīgu dalību minētajā pārkāpumā, *Hit Groep* argumentācija, ar kuru tiek apgalvots, ka to nevarot vainot par pārkāpumu, jo tā pati neesot nedz tā autore, nedz arī līdzautore, nevar tikt atbalstīta.

148 Turklāt šajā ziņā Komisijai apstrīdētais lēmums, ciktāl *Hit Groep* tajā tiek vainota par pārkāpumu kā *Nedri* mātesuzņēmums, nav bijis īpaši jāpamato.

149 Līdz ar to pirmais pamats ir jānoraida kopumā.

150 Saistībā ar otro pamatu ir jāatgādina, ka konkurences tiesību normu efektīvas īstenošanas mērķiem var būt nepieciešams aizliegtajā vienošanās izņēmuma kārtā vainot nevis uzņēmuma, kas ir aizliegtās vienošanās dalībnieks, sākotnējo pārvaldītāju, bet jaunu pārvaldītāju, ja tas faktiski var tikt uzskatīts par sākotnējā pārvaldītāja pēcteci, proti, ja tas turpina vadīt uzņēmumu, kas ir aizliegtās vienošanās dalībnieks (šajā ziņā skat. ģenerāladvokātes J. Kokotes secinājumus lietā, kurā pasludināts spriedums *ETI* u.c., minēts 98. punktā, EU:C:2007:404, 75. un 76. punkts). Ja nebūtu paredzēta iespēja piemērot sankciju citai saimnieciskai vienībai, nevis tai, kas ir izdarījusi pārkāpumu, uzņēmumi varētu izvairīties no sankcijām tikai tāpēc, ka to identitāte ir tikusi mainīta pārstrukturēšanas, kā arī pēctecības vai citu juridisku vai organizatorisku izmaiņu rezultātā (skat. šajā ziņā skat. spriedumu *ETI* u.c., minēts 98. punktā, EU:C:2007:775, 41. punkts).

151 Tātad Tiesa ir uzskatījusi, ka "saimnieciskās pēctecības" kritērijs var tikt piemērots tikai tad, ja par uzņēmuma vadību atbildīgā juridiskā persona pēc pārkāpuma izdarīšanas ir beigusi juridiski pastāvēt (spriedumi, 1999. gada 8. jūlijs, Komisija/*Anic Partecipazioni*, C-49/92 P, Krājums, EU:C:1999:356, 145. punkts, un 2002. gada 20. marts, *HFB* u.c./Komisija, T-9/99, Krājums, EU:T:2002:70, 104. punkts), vai arī uzņēmuma iekšējas pārstrukturēšanas gadījumā, ja sākotnējais īpašnieks nevis obligāti beidz juridiski pastāvēt, bet vairs neveic saimniecisku darbību attiecīgajā tirgū, ņemot vērā arī strukturālās saiknes starp uzņēmuma sākotnējo pārvaldītāju un jauno pārvaldītāju (šajā ziņā skat. spriedumus, 2004. gada 7. janvāris, *Aalborg Portland* u.c./Komisija, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P, Krājums, EU:C:2004:6, 359. punkts, un *ETI* u.c., minēts 117. punktā, EU:C:2007:775, 41. punkts).

152 Tomēr ir jākonstatē, kā to norāda Komisija, ka *Hit Groep* nav piemērojams neviens no diviem Tiesas paredzētajiem gadījumiem.

153 Nedz *Nedri*, nedz arī *Hit Groep* nav pārstājušas eksistēt, pat ja tās vairs nav uzskatāmas par vienas un tās pašas grupas daļām, un nav notikusi iekšēja pārstrukturēšana, kurā *Hit Groep* būtu strukturālās saiknes ar pārņēmēju.

154 No tā izriet, ka saimnieciskās pēctecības kritērijs, kas attaisnotu vienīgi meitasuzņēmuma vainojamību par pārkāpumu, šajā lietā nav piemērojams un ka *Hit Groep* nevar pamatoties uz šo judikatūru, lai iebilstu pret to, ka attiecībā uz posmu, kad tā *Nedri* ir pilnībā kontrolējusi, tai ir uzlikta solidāra atbildība par *Nedri* izdarīto pārkāpumu.

155 Turklāt Komisija ir pamatoti atgādinājusi, ka sankcijai par konkurences tiesību pārkāpumiem un ar to saistītajam naudas sodam ir gan atturošā, gan arī represīvā iedarbība un ka sankcija mātesuzņēmumam ir joprojām piemērojama, pat ja tas, kā tas ir šajā lietā, protams, ir ierobežojis savu saimniecisko darbību, bet turpina juridiski pastāvēt, kas joprojām ļauj to sankcionēt.

156 Tādējādi *Hit Groep* argumentācija attiecībā uz tai piemērotās sankcijas efektivitātes neesamību nevar tikt atbalstīta. Sankcijas piemērošanas *Hit Groep* fakts nekādā ziņā nav nesamērīgs, ne arī pretējs LESD 101. panta mērķim.

157 Visbeidzot prasītāja uzskata, ka no 2011. gada 24. marta sprieduma *Pegler*/Komisija (T-386/06, Krājums, EU:T:2011:115) izrietot, ka Komisija nevar noteikt meitasuzņēmumam uzliktā naudas soda apmēru, pamatojoties uz tās bijušā mātesuzņēmuma apgrozījumu, ja lēmuma pieņemšanas brīdī uzņēmums ir ticis sadalīts, jo agrākās sabiedrības apgrozījums vairs neatspoguļo šī uzņēmuma faktisko ekonomisko kapacitāti.

158 *Hit Groep* izskata, ka no tā izriet, ka Komisijai naudas soda apmērs esot bijis jānosaka, nodrošinot tā atbilstību prasītājas faktiskai ekonomiskai kapacitātei, kura, ņemot vērā tās ierobežoto apgrozījumu un saimnieciskās darbības neveikšanu apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī, ir atbilstoša nullei, un uz šī pamata Komisijai esot bijusi sankcija jāpiemēro tikai *Nedri*.

159 Tomēr šo argumentāciju, attiecībā uz kuru ir jānorāda, ka tā pirmo reizi ir tikusi izteikta tikai replikas stadijā (2.14 punkts), nevar atbalstīt.

160 Pirmkārt, sprieduma *Pegler*/Komisija, minēts 157. punktā (EU:T:2011:115), 133. punkts, uz kuru atsaucas prasītāja, attiecas uz tiesisku un faktisku situāciju, kura atšķiras no *Nedri* un *Hit Groep* situācijas. Tas ir saistīts ar Pamatnostādņu sodanaudas [naudas soda] noteikšanai, piemērojot Regulas Nr. 17 15. panta 2. punktu un EOTK līguma 65. panta 5. punktu (OV 1998, C 9, 3. lpp.), 1.A punkta ceturtās un piektās daļas attiecībā uz naudas soda palielināšanu preventīvos nolūkos piemērošanu.

161 Otrkārt, saskaņā ar judikatūru tikai tad, ja ir konstatēts, ka vairāki lēmuma, ar kuru uzlikts naudas sods, adresāti veido uzņēmumu tādā nozīmē, ka tas ir uzskatāms par ekonomisko vienību, kas ir atbildīga par sodāmo pārkāpumu un joprojām pastāv šā lēmuma pieņemšanas dienā, naudas soda maksimālais apmērs var tikt aprēķināts, pamatojoties uz šā uzņēmuma, proti, visu to veidojošo vienību, kopējo apgrozījumu. Turpretī, ja minētā ekonomiskā vienība pēc tam ir sadalījusies, katram lēmuma adresātam ir tiesības uz attiecīgā maksimālā apmēra individuālu piemērošanu (spriedums, 2005. gada 15. jūnijs, *Tokai Carbon* u.c./Komisija, T-71/03, T-74/03, T-87/03 un T-91/03, EU:T:2005:220, 390. punkts).

162 Tomēr maksimālo apmēru 10 % apmērā Komisija ir aprēķinājusi, pamatojoties vienīgi uz *Hit Groep* apgrozījumu, jo apstrīdētā lēmuma pieņemšanas brīdī tā vairs nav veidojusi vienu uzņēmumu ar *Nedri*.

163 Ciktāl prasītāja ar savu argumentāciju vēlas apstrīdēt Komisijas vērā ņemto references gadu, ir jākonstatē, ka tā pārklājas ar ceturtā pamata pirmo daļu, kas attiecas tieši uz šo jautājumu un uz kuru ir jāizdara atsauce.

164 Tādējādi šis iebildums ir jānoraida kā nepamatots un par tā pieņemamību nav jāspriež.

165 Līdz ar to otrais pamats ir jānoraida kopumā.

Par ceturto pamatu attiecībā uz dažādām kļūdām saistībā ar apstākļiem, kas ir tikuši ņemti vērā Hit Groep *uzliktā naudas soda apmēra noteikšanai*

Par pirmo daļu attiecībā uz to, ka Komisija, kļūdaini ņemot vērā *Hit Groep* apgrozījumu par 2003. gadu, esot pārkāpusi Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktu, kā arī samērīguma un labas pārvaldības principus

– Lietas dalībnieku argumenti

166 *Hit Groep* būtībā norāda, ka Komisija esot kļūdaini pamatojusies uz judikatūru, kas izriet no 2007. gada 7. jūnija sprieduma *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija (C-76/06 P, Krājums, EU:C:2007:326) un kas attiecas uz situāciju, kurā uzņēmums uzņēmējdarbības gadā pirms apstrīdēta lēmuma pieņemšanas nav veicis nekādu darbību un nav guvis nekādu apgrozījumu, lai tās gadījumā atsauktos uz apgrozījumu par 2003. gadu, kas attiecībā uz šo uzņēmējdarbības gadu ir bijis EUR 69 345 000, nevis uz apgrozījumu, ko tā ir guvusi par 2009. gadu, kas ir bijis EUR 152 257.

167 *Hit Groep* uzskata, ka šajā ziņā esot jāņem vērā tās kā holdinga būtība, kuras parastā darbība ir dalības iegūšana, tās turēšana, ienākumu gūšana un šīs dalības pārdošana. Šajā ziņā šī situācija atšķiroties no tās, kas ir pastāvējusi lietā, kurā ir ticis pieņemts spriedums *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija, minēts 166. punktā (EU:C:2007:326), kurā uzņēmums ir bijis nevis holdings, bet reālu darbību veicošs uzņēmums.

168 Prasītāja uzskata, ka holdinga apgrozījums mainoties paralēli tā finansiālai darbībai un relatīvi nelielas finansiālas rezerves un minimāla apgrozījuma uzturēšana vairāku gadu gaitā esot uzskatāma par parastu holdinga darbību veikšanu.

169 *Hit Groep* precizē, ka tās situācija atšķiroties arī no tās, kas ir pastāvējusi lietā, kurā ir ticis pieņemts spriedums *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija, minēts 166. punktā (EU:C:2007:326), ciktāl, atšķirībā no šīs pēdējās minētās lietas, *Hit Groep* gadījumā runa esot par gandrīz septiņu gadu laikposmu, kuru gaitā tās darbība, protams, ir bijusi samazināta, bet tā tomēr esot uzskatāma par tās parastu darbību.

170 Līdz ar to Komisija esot kļūdaini atkāpusies no Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta.

171 Turklāt tā uzskata, ka no sprieduma *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija, minēts 166. punktā (EU:C:2007:326), izrietot, ka Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā paredzētā 10 % maksimālā apmēra mērķis esot izvairīties no tā, ka naudas sods attiecībā pret uzņēmuma lielumu ir nesamērīgs, un ka tā pamatā esot pieņēmums, ka dienā, kad attiecīgajam uzņēmumam tiek uzlikts naudas sods, tas veic saimniecisku darbību.

172 *Hit Groep* norāda, ka no tā izrietot, ka Komisijai esot bijis jāveic naudas soda samērīgā rakstura vērtējums, ko tā, lai gan tās rīcībā ir bijuši visi šim nolūkam vajadzīgie pierādījumi, ir atteikusies darīt, pārkāpdama samērīguma un labas pārvaldības principus.

173 Komisija nepiekrīt šiem argumentiem.

– Vispārējās tiesas vērtējums

174 Saskaņā ar Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta otro daļu Komisija ar lēmumu var uzlikt naudas sodu uzņēmumiem un uzņēmumu apvienībām, ja tie tīši vai nolaidības dēļ pārkāpj LESD 101. vai 102. pantu. Attiecībā uz katru uzņēmumu un uzņēmumu apvienību, kas piedalās pārkāpumā, naudas sods nepārsniedz 10 % no tās kopējā apgrozījuma iepriekšējā uzņēmējdarbības gadā.

175 Tiesa ir precizējusi, ka Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā paredzētā maksimālā apmēra attiecībā uz apgrozījumu mērķis ir novērst, ka Komisijas uzliktie naudas sodi ir nesamērīgi ar attiecīgā uzņēmuma lielumu (spriedums *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija, minēts 166. punktā, EU:C:2007:326, 24. punkts).

176 Runa tātad ir par maksimālo apmēru, kas ir vienveidīgi piemērojams visiem uzņēmumiem un kas tiek konkretizēts atkarībā no katra uzņēmuma lieluma, un tam, salīdzinot ar pārkāpuma smaguma un ilguma kritēriju mērķi, ir atšķirīgs un patstāvīgs mērķis. Šī maksimālā apmēra vienīgās iespējamās sekas ir tās, ka naudas soda apmērs, kas noteikts, pamatojoties uz šiem kritērijiem, tiek samazināts līdz maksimālajam atļautajam līmenim. To piemērojot, attiecīgais uzņēmums nemaksā naudas sodu, kas principā būtu maksājams saskaņā ar vērtējumu, kurš balstīts uz minētajiem kritērijiem (spriedums, 2005. gada 28. jūnijs, *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P, Krājums, EU:C:2005:408, 281.–283. punkts).

177 Citiem vārdiem sakot, mērķis, 23. panta 2. punktā paredzot 10 % maksimālo apmēru no katra uzņēmuma, kas ir piedalījies pārkāpumā, apgrozījuma, tostarp ir izvairīties no tāda naudas soda piemērošanas, kurš ir lielāks par šo maksimālo apmēru un kura apmērs pārsniedz minētā uzņēmuma maksātspēju brīdī, kad Komisija to ir atzinusi par atbildīgu par pārkāpumu un piemērojusi finansiālu sankciju (spriedums, 2014. gada 4. septembris, *YKK* u.c./Komisija, C-408/12 P, Krājums, EU:C:2014:2153, 63. punkts).

178 Kas attiecas uz "iepriekšējo uzņēmējdarbības gadu" Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta otrās daļas izpratnē, tas principā nozīmē attiecīgā uzņēmuma pilnu iepriekšējo uzņēmējdarbības gadu lēmuma pieņemšanas dienā (spriedums, 2010. gada 28. aprīlis, *Gütermann* un *Zwicky*/Komisija, T-456/05 un T-457/05, Krājums, EU:T:2010:168, 80. punkts; šajā ziņā skat. arī spriedumu *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija, minēts 166. punktā, EU:C:2007:326, 32. punkts).

179 Gan no sistēmas, kurā ir ietverta Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta otrā daļa, mērķiem, gan no šī sprieduma 166. punktā minētās judikatūras izriet, ka maksimālā 10 % apmēra no apgrozījuma piemērošana nozīmē, pirmkārt, ka Komisijas rīcībā ir informācija par apgrozījumu iepriekšējā uzņēmējdarbības gadā pirms lēmuma pieņemšanas un, otrkārt, ka šī informācija atspoguļo parastas uzņēmējdarbības pilnu gadu divpadsmit mēnešu laikposmā (spriedumi, 2005. gada 29. novembris, *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija, T-33/02, Krājums, EU:T:2005:428, 38. punkts, un *Gütermann* un *Zwicky*/Komisija, minēts 178. punktā, EU:T:2010:168, 95. punkts).

180 Lai gan no sprieduma *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija, minēts 166. punktā (EU:C:2007:326, 32. punkts), izriet, ka, lai aprēķinātu Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā paredzēto naudas soda maksimālo apmēru, Komisijai principā ir jāņem vērā apgrozījums, ko attiecīgais uzņēmums ir guvis pilnā uzņēmējdarbības gadā pirms lēmuma, ar kuru ir uzlikts naudas sods, pieņemšanas dienas, no regulējuma, kurā iekļaujas minētā tiesību norma, konteksta un mērķiem tomēr izriet, ka, ja apgrozījums uzņēmējdarbības gadā pirms Komisijas lēmuma pieņemšanas neatspoguļo pilnu parastas uzņēmējdarbības gadu divpadsmit mēnešu laikposmā un tātad nesniedz nekādas derīgas norādes par attiecīgā uzņēmuma patieso ekonomisko situāciju un pienācīgo šim uzņēmumam uzliekamā naudas soda līmeni, minēto apgrozījumu nevar ņemt vērā, lai noteiktu naudas soda maksimālo apmēru. Šajā pēdējā minētajā gadījumā, kas rodas tikai izņēmuma apstākļos, Komisijai, lai aprēķinātu naudas soda maksimālo apmēru, ir jāatsaucas uz pēdējo pilno uzņēmējdarbības gadu, kas atspoguļo pilnu parastas uzņēmējdarbības gadu (spriedums, 2012. gada 12. decembris, *1. garantovaná*/Komisija, T-392/09, EU:T:2012:674, 86. punkts, kas apelācijas instancē apstiprināts ar spriedumu, 2014. gada 15. maijs, *1. garantovaná*/Komisija, C-90/13 P, EU:C:2014:326).

181 Šajā lietā nav strīda par to, ka 2009. gada septembrī *Hit Groep*, atbildot uz Komisijas uzdotu jautājumu, tai ir norādījusi, ka *Nedri* tā ir nodevusi 2002. gada 17. janvārī un visu savu pārējo dalību – 2004. gada 1. novembrī, un ka šī fakta dēļ tā, sākot no šī pēdējā minētā datuma, ir pārtraukusi visu savu faktisko darbību. *Hit Groep* tai turklāt ir paziņojusi savu apgrozījumu par 2003. un 2004. gadu.

182 Ņemot vērā iepriekš 179. un 168. punktā atgādināto judikatūru, tādējādi ir jāsecina, ka Komisija nav pieļāvusi kļūdu, uzskatot, ka, tā kā apgrozījums par uzņēmējdarbības 2009. gadu nesniedz nekādas derīgas norādes par attiecīgā uzņēmuma faktisko ekonomisko stāvokli, tad tai, lai aprēķinātu Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta otrajā daļā paredzēto maksimālo 10 % apmēru, ir bijis jāatsaucas uz 2003. gada apgrozījumu, kas ir pēdējais attiecīgā uzņēmuma pilnais parastas uzņēmējdarbības gads divpadsmit mēnešu laikposmā.

183 Turklāt prasītājas apgalvojumi attiecībā uz tās holdinga statusu un to, ka salīdzinoši nelielas finansiālās rezerves un minimālā apgrozījuma saglabāšana vairāku gadu garumā (2005.–2009. gads) varot tikt uzskatīta par holdinga parastas darbības veikšanu, kas attaisno atsauci uz tās apgrozījumu par 2009. gadu, ir jānoraida.

184 Šie apgalvojumi ir pretrunā pašas prasītājas paziņojumiem par tās faktiskās darbības izbeigšanu 2004. gadā, kas faktiski apstiprina, ka uzņēmuma "pēdējais pilnais parastas uzņēmējdarbības gads" divpadsmit mēnešu laikā atbilst 2003., nevis 2009. gadam.

185 Turklāt prasītāja atgādina, ka holdinga parastā darbība esot dalības iegūšana, tās turēšana, ienākumu gūšana un šīs dalības pārdošana. Ir jākonstatē, ka visu savu dalību tā ir pārdevusi 2004. gadā un ka pēc šī datuma atbilstoši tās pašas vārdiem tā ir vienīgi aprobežojusies ar nelielas finansiālās rezerves un minimālā apgrozījuma saglabāšanu, ar ko nepietiek, lai tas būtu izšķirošais pierādījums par minētās sabiedrības parastas uzņēmējdarbības veikšanu (šajā ziņā skat. spriedumus *Britannia Alloys & Chemicals*/Komisija, minēts 179. punktā, EU:T:2005:428, 48. un nākamie punkti, un *Gütermann* un *Zwicky*/Komisija, minēts 178. punktā, EU:T:2010:168, 102. punkts).

186 Tādējādi Komisija nav pārkāpusi Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta otrās daļas noteikumus, kā tos ir interpretējusi Tiesa.

187 No tā izriet, ka, atsaucoties uz 2003. uzņēmējdarbības gadu, lai aprēķinātu Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punktā noteikto maksimālo 10 % apmēru, Komisija nav pārkāpusi nedz samērīguma principu, nedz arī labas pārvaldības principu, jo tā, kā tai tas ir bijis jādara, ir ņēmusi vērā prasītājas pēdējo parastas uzņēmējdarbības pilnu gadu divpadsmit mēnešu laikposmā.

188 Ceturtā pamata pirmā daļa līdz ar to ir jānoraida.

Par otro daļu attiecībā uz to, ka *Hit Groep* esot bijis piemērojams *Nedri* atbilstoši paziņojumam par iecietību piešķirtais samazinājums

– Lietas dalībnieku argumenti

189 *Hit Groep* būtībā uzskata, ka, tā kā tā esot tikai solidāri atbildīga par tās agrākajam meitasuzņēmumam saistībā ar tā dalību pārkāpumā uzlikto naudas sodu, tai esot bijis automātiski piemērojams *Nedri* atbilstoši iecietības programmai piešķirtais naudas soda apmēra samazinājums, ko Komisija esot prettiesiski atteikusi. Par šo laiku notikusī *Nedri* pārdošana šajā ziņā neradot nekādas sekas, jo mazāk tāpēc, ka šai pārdošanai turklāt neesot bijis seku attiecībā uz tās solidāro atbildību.

190 Tā norāda, ka, ja atbildības par pārkāpumu noteikšana balstās uz uzņēmuma jēdzienu un tā ir solidāri atbildīga saistībā ar savu dalību pilnā apmērā *Nedri*, līdzīgā veidā esot jānosaka, kādas sekas šī atbildība rada saistībā ar naudas soda apmēra noteikšanu. Šajā ziņā tā apstrīd Komisijas argumentāciju, saskaņā ar kuru šāda pieeja esot nesaderīga ar paziņojuma par iecietību loģiku, un norāda, ka pretēji tam, ko apgalvo Komisija, saistībā ar naudas soda apmēra noteikšanu tā neesot "cits uzņēmums".

191 Turklāt tā uzskata, ka Komisija nevarot pamatoties uz judikatūru, kas izriet no 2009. gada 30. septembra sprieduma *Hoechst*/Komisija (T-161/05, Krājums, EU:T:2009:366), kurš neattiecas uz gadījumu, kas būtu salīdzināms ar prasītājas gadījumu.

192 Šajā gadījumā pārkāpumu nevis esot secīgi izdarījušas tā un *Nedri*, bet gan vienīgi *Nedri* laikposmā no 1998. gada 1. janvāra līdz 2002. gada 17. janvārim.

193 *Hit Groep* turklāt uzskata, ka tai nevarot pārmest, ka tā nav sniegusi pieteikumu iecietības programmas piemērošanai, jo tā neesot neko zinājusi un tādējādi tai neesot bijis nekādas nozīmīgas informācijas.

194 Tas, ka, ievērojot Komisijas sniegtos informācijas pieprasījumus, tā varējusi būt informēta par 2003. un 2004. gadā notiekošo procesu, šajā ziņā neradot ietekmi, jo tā esot pati pārdevusi *Nedri* 2002. gadā un pēc šī brīža tai neesot bijis piekļuves nekādai informācijai.

195 Komisija nepiekrīt šiem argumentiem.

– Vispārējās tiesas vērtējums

196 No judikatūras izriet, ka tikai tas uzņēmums, kurš, pamatojoties uz paziņojumu par iecietību, ir sadarbojies ar Komisiju, saskaņā ar šo paziņojumu var saņemt naudas soda, kas šādas sadarbības neesamības gadījumā tiktu uzlikts, samazinājumu. Šis samazinājums nevar tikt attiecināts uz sabiedrību, kura attiecīgā pārkāpuma laikposma daļā ir ietilpusi ekonomiskajā vienībā, kuru veido uzņēmums, bet kura tajā vairs nav neietilpusi brīdī, kad šis uzņēmums ir sadarbojies ar Komisiju. Ņemot vērā paziņojumā par iecietību paredzēto mērķi, kas ir sekmēt Savienības konkurences tiesībām pretējas rīcības atklāšanu un nodrošināt efektīvu šo tiesību piemērošanu, nekas nepamato naudas soda samazinājuma, kas kādam uzņēmumam piešķirts atbilstoši tā sadarbībai ar Komisiju, attiecināšanu uz citu uzņēmumu, kas, kaut arī iepriekš ir kontrolējis attiecīgajā pārkāpumā iesaistīto darbības nozari, pats nav sekmējis tā atklāšanu (spriedumi, 2014. gada 30. aprīlis, *FLSmidth*/Komisija, C-238/12 P, Krājums, EU:C:2014:284, 83. un 85. punkts, un *Hoechst*/Komisija, minēts 191. punktā, EU:T:2009:366, 76. punkts).

197 Šajā lietā brīdī, kad *Nedri* ir lūgusi tai piemērot paziņojumu par iecietību, *Hit Groep* to vairs nav kontrolējusi un nav sekmējusi pārkāpuma atklāšanu. Prasītāja pati precizē, ka tā nav neko zinājusi un tādējādi tai nav bijusi nekāda nozīmīga informācija, ko tā būtu varējusi atklāt Komisijai.

198 Tādējādi tai par labu nevar piemērot *Nedri* piešķirto naudas soda apmēra samazinājumu.

199 Turklāt ir jāatgādina, kā izriet no apstrīdētā lēmuma 1. panta 9. punkta b) apakšpunkta, ka *Hit Groep*, pamatojoties uz izšķirošu ietekmi, ko tā ir īstenojusi attiecībā uz savu meitasuzņēmumu, ir tikusi pamatoti (skat. iepriekš 119. un 147. punktu) atzīta par atbildīgu par pārkāpuma izdarīšanu laikposmā no 1998. gada 1. janvāra līdz 2002. gada 17. janvārim. Abas sabiedrības, kas veido vienu un to pašu uzņēmumu konkurences tiesību izpratnē, rezultātā ir tikušas atzītas par solidāri atbildīgām par tām uzliktā naudas soda daļu.

200 *Hit Groep* argumentācija, saskaņā ar kuru pārkāpumu esot izdarījusi tikai *Nedri* un pašai *Hit Groep* esot tikusi uzlikta tikai solidārā atbildība, tātad balstās uz kļūdainu apstrīdētā lēmuma izpratni.

201 Līdz ar to ceturtā pamata otrā daļa ir jānoraida.

Par ceturtā pamata trešo daļu attiecībā uz to, pirmkārt, ka, tā kā *Hit Groep* ir solidāri atbildīga par *Nedri* uzlikto naudas sodu, *Hit Groep prorata temporis* esot bijis jāuzliek pienākums maksāt tikai naudas soda, kas tai ir ticis piespriests, daļu, un, otrkārt, ka Komisija esot kļūdaini veikusi *Hit Groep* uzliktā naudas soda apmēra atsevišķu aprēķinu, un par ceturtā pamata ceturto daļu attiecībā uz samērīguma un vienlīdzīgas attieksmes principu pārkāpumu

– Lietas dalībnieku argumenti

202 *Hit Groep* būtībā norāda, ka tā esot tikusi atzīta par atbildīgu tikai tāpēc, ka tā ir bijusi *Nedri* mātesuzņēmums, nevis uz tāda LESD 101. panta pārkāpuma pamata, ko tā būtu izdarījusi pati. Tā uzskata, ka no apstrīdētā lēmuma izrietot, ka Komisija to ir uzskatījusi par atbildīgu par *Nedri* uzliktā naudas soda samaksu vienīgi attiecībā uz laikposmu no 1998. gada 1. janvāra līdz 2002. gada 17. janvārim.

203 *Hit Groep* uzskata, ka tas, ka tai ir ticis uzlikts lielāks naudas sods nekā tas, kas ir ticis uzlikts *Nedri*, esot pretrunā šim vērtējumam, jo saskaņā ar 2011. gada 24. marta spriedumu *Tomkins*/Komisija (T-382/06, Krājums, EU:T:2011:112) tās atbildība nevarot pārsniegt *Nedri* atbildību.

204 Prasītāja uzskata, ka *prorata temporis* tai esot bijis jāpiesprež solidāri maksāt *Nedri* uzliktā naudas soda četrdesmit astoņas divsimt divdesmit četras daļas. Šāds proporcionāls aprēķins esot atbilstošs judikatūrai (spriedums *Akzo Nobel* u.c./Komisija, minēts 126. punktā, EU:C:2009:536). Tai uzliktais naudas sods tātad esot nesamērīgs.

205 Prasītāja precizē, ka, protams, lai pamatotu savu nostāju, Komisija balstoties uz dažādiem Tiesas un Vispārējās tiesas spriedumiem (spriedumi, 2000. gada 16. novembris, *Stora Kopparbergs Bergslags* /Komisija, C-286/98 P, Krājums, EU:C:2000:630; *Cascades*/Komisija, C-279/98 P, Krājums, EU:C:2000:626; 1991. gada 17. decembris, *Enichem Anic*/Komisija, T-6/89, Krājums, EU:T:1991:74, un *HFB* u.c./Komisija, minēts 151. punktā, EU:T:2002:70), bet prasītāja uzskata, ka šī judikatūra neattiecoties uz lietu, jo, atšķirībā no prasītājas situācijas, minētajās lietās mātesuzņēmums esot bijis pārkāpuma līdzautors.

206 Turklāt *Hit Groep* būtībā norāda, ka maksimālā 10 % apmēra no apgrozījuma piemērošana neesot pietiekama, lai naudas sods šajā lietā būtu samērīgs, un ka pēc šī maksimālā apmēra piemērošanas esot bijis jāņem vērā tās personīgās atbildības ilgums. Šajā ziņā tā precizē, ka 2011. gada 3. marta spriedums *Siemens* un *VA Tech Transmission & Distribution*/Komisija (no T-122/07 līdz T-124/07, Krājums, EU:T:2011:70) apstiprinot, ka naudas soda apmēra aprēķins netiek pabeigts ar maksimālā 10 % apmēra piemērošanu un ka Komisijai šajā posmā vēl esot pienākums izvērtēt uzliktā naudas soda galīgo apmēru atbilstoši samērīguma principam.

207 *Hit Groep* norāda, ka tai uzliktais naudas sods, kas ir piemērots par četrus gadus ilgušo pārkāpumu, esot par 27 % augstāks nekā *Nedri* uzliktais naudas sods, attiecībā uz kuru konstatētais pārkāpuma laikposms ir 18 gadi un 8 mēneši.

208 *Hit Groep* uzskata, ka vienīgi ar maksimālā 10 % apmēra piemērošanu nepietiekot, lai koriģētu vai novērstu starp to un *Nedri* situācijām pieļauto diskrimināciju.

209 Komisija šo korekciju esot varējusi īstenot, novērtējot *Hit Groep* maksātspēju, bet Komisijai arī ārpus šīs pieejas esot iespēja novērst problēmu, piemērojot samērīguma principu un vienlīdzīgas attieksmes principu.

210 Komisija nepiekrīt šiem argumentiem.

– Vispārējās tiesas vērtējums

211 Pirmkārt, kā izriet no apstrīdētā lēmuma 1. panta 9. punkta b) apakšpunkta, *Hit Groep*, pamatojoties uz izšķirošu ietekmi, ko tā ir īstenojusi attiecībā uz savu meitasuzņēmumu, ir tikusi pamatoti atzīta par atbildīgu par pārkāpuma izdarīšanu laikposmā no 1998. gada 1. janvāra līdz 2002. gada 17. janvārim. Abas sabiedrības, kas veido vienu un to pašu uzņēmumu konkurences tiesību izpratnē, rezultātā ir tikušas atzītas par solidāri atbildīgām par naudas soda EUR 5 056 500 apmērā samaksu, un *Hit Groep* turklāt tika piespriests maksāt naudas sodu EUR 1 877 500 apmērā.

212 Iepriekš 146. un 187. punktā norādīto iemeslu dēļ *Hit Groep* argumentācija, saskaņā ar kuru pārkāpumu esot izdarījusi tikai *Nedri* un pašai *Hit Groep* esot tikusi uzlikta tikai solidārā atbildība, ir jānoraida, jo tā balstās uz kļūdainu apstrīdētā lēmuma izpratni.

213 Otrkārt, protams, ir ticis nospriests, ka, ja mātesuzņēmums nav materiāli piedalījies aizliegtajā vienošanās un tā atbildība ir balstīta tikai uz tās meitasuzņēmuma dalību minētajā aizliegtajā vienošanās, mātesuzņēmuma atbildība ir uzskatāma par pilnībā atvasinātu papildu atbildību, kas ir atkarīga no tā meitasuzņēmuma atbildības, un tā tādējādi nevar pārsniegt šī pēdējā minētā atbildību (spriedums *Tomkins*/Komisija, minēts 203. punktā, EU:T:2011:112, 38. punkts, kas apelācijas instancē ir apstiprināts ar spriedumu, 2013. gada 22. janvāris, Komisija/*Tomkins*, C-286/11 P, Krājums, EU:C:2013:29, 39. punkts).

214 Tomēr, aprēķinot naudas soda apmēru gadījumā, ja divas atsevišķas juridiskas personas, tādas kā mātesuzņēmums un meitasuzņēmums, lēmuma, ar kuru tām ir uzlikts naudas sods, pieņemšanas dienā vairs neveido vienu uzņēmumu LESD 101. panta izpratnē, šī judikatūra neskar iespēju ņemt vērā katram no šiem uzņēmumiem piemītošos apstākļus.

215 Tātad, ja divas atsevišķas juridiskas personas, tādas kā mātesuzņēmums un meitasuzņēmums, lēmuma, ar kuru tām ir uzlikts naudas sods par konkurences tiesību normu pārkāpumu, pieņemšanas dienā vairs neveido vienu uzņēmumu LESD 101. panta izpratnē, katrai no tām ir tiesības uz maksimālā apmēra, kas veido 10 % no apgrozījuma, individuālu piemērošanu (spriedums, 2013. gada 26. novembris, *Kendrion*/Komisija, C-50/12 P, Krājums, EU:C:2013:771, 57. punkts).

216 Tāpat tas ir attiecībā uz iespējamu iecietības programmas piemērošanu, ko nevar pieprasīt sabiedrība, kura attiecīgā pārkāpuma laikposma daļā ir ietilpusi ekonomiskajā vienībā, kuru veido uzņēmums, bet kura tajā vairs nav neietilpusi brīdī, kad šis uzņēmums ir sadarbojies ar Komisiju (skat. iepriekš 196. punktā atgādināto judikatūru).

217 Treškārt, ir jākonstatē, ka šajā lietā Komisija vispirms ir noteikusi naudas soda pamatsummu (apstrīdētā lēmuma 19.1. punkts). Nosakot šo pamatsummu, tā ir uzskatījusi, ka ir konstatējams atšķirīgs pārkāpuma laikposms attiecībā uz *Nedri* (18 gadi un 8 mēneši) un *Hit Groep* (4 gadi) (apstrīdētā lēmuma preambulas 956. apsvērums).

218 Uz šī pamata tā ir uzskatījusi, ka *Nedri* uzliekamā naudas soda apmērs ir EUR 113 000 000 un *Hit Groep* uzliekamā naudas soda apmērs – EUR 29 000 000 (apstrīdētā lēmuma redakcijā, kas izriet no pirmā lēmuma par grozījumiem, preambulas 963. apsvērums).

219 Atbildību pastiprinošu vai mīkstinošu apstākļu neesamības apstākļos tā turpmāk ir uzskatījusi, ka uzliekamā naudas soda apmērs paliek EUR 113 000 000 attiecībā uz *Nedri* un EUR 29 000 000 attiecībā uz *Hit Groep* (apstrīdētā lēmuma redakcijā, kas izriet no pirmā lēmuma par grozījumiem, preambulas 1057. apsvērums).

220 Turpmāk attiecībā uz katra no abiem uzņēmumiem apgrozījumu tā ir pareizi piemērojusi maksimālo 10 % apmēru (apstrīdētā lēmuma preambulas 1060. apsvērums; skat. arī iepriekš 215. punktā minēto judikatūru).

221 Tātad tā ir uzskatījusi, ka *Nedri* uzliekamā naudas soda apmērs ir EUR 6 742 000 (tas ir, 10 % no *Nedri* apgrozījuma par 2009. gadu) un *Hit Groep* uzliekamā naudas soda apmērs ir EUR 6 934 000, tas ir, 10 % no *Hit Groep* apgrozījuma par 2003. gadu (apstrīdētā lēmuma redakcijā, kas izriet no pirmā lēmuma par grozījumiem, preambulas 1071. apsvērums).

222 Pēc tam tā ir pareizi samazinājusi *Nedri* naudas soda apmēru par 25 % saistībā ar tās sadarbību, kas ir samazinājums, kuru prasītāja nav varējusi iegūt (apstrīdētā lēmuma preambulas 1087. apsvērums; skat. arī iepriekš 196. punktā atgādināto judikatūru).

223 Uz šī pamata tā ir uzskatījusi, ka *Nedri* uzliekamā naudas soda apmērs ir EUR 5 056 000 un ka *Hit Groep* uzliekamā naudas soda apmērs ir EUR 6 934 000 (apstrīdētā lēmuma preambulas 1057. apsvērums); par pirmā naudas soda EUR 5 056 000 apmērā samaksu *Hit Groep* un *Nedri* ir solidāri atbildīgas (apstrīdētā lēmuma 2. pants).

224 *Hit Groep* būtībā uzskata, ka tai uzliktā naudas soda apmērs, kas pārsniedz *Nedri* piespriestā naudas soda apmēru, nepareizi atspoguļojot attiecībā uz šīm sabiedrībām konstatēto pārkāpuma ilgumu, kas *Nedri* gadījumā attiecīgi ir 18 gadi un 8 mēneši un *Hit Groep* gadījumā – tikai 4 gadi.

225 Tomēr ir jāņem vērā to, ka šīm divām sabiedrībām uzliktā naudas soda galīgais apmērs izriet, pirmkārt, no pielāgošanas, kas ir veikta, piemērojot maksimālo 10 % apmēru no to apgrozījuma (spriedums *Kendrion*/Komisija, minēts 215. punktā, EU:C:2013:771, 57. un 58. punkts), un, otrkārt, *Nedri* saskaņā ar sadarbības programmu piešķirtā naudas soda apmēra samazinājuma.

226 Pirms šī maksimālā apmēra piemērošanas katrai no šīm divām sabiedrībām uzliekamajā naudas sodā tika atbilstoši ņemts vērā to attiecīgais atbildības ilgums un, kas ir pamatoti, atšķirīgi references gadi saistībā ar apgrozījumu, kas ir jāņem vērā maksimālā 10 % apmēra piemērošanai.

227 Tādējādi Komisija ir ievērojusi vienlīdzīgas attieksmes principu, jo atšķirības starp abu sabiedrību attiecīgajām situācijām ir tikušas pienācīgi ņemtas vērā (šajā ziņā skat. spriedumu *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, minēts 176. punktā, EU:C:2005:408, 321.–323. punkts).

228 Attiecībā uz samērīguma principu ir jākonstatē, ka līdzās tam, ka Komisija ir ņēmusi vērā katras no sabiedrībām attiecīgo pārkāpuma laikposma ilgumu tādējādi, lai nodrošinātu sankcijas, ko tā ir piemērojusi šīm sabiedrībām, samērīgo raksturu, šis pārkāpums nevar izrietēt tikai no apgalvojuma par atšķirību starp abām sabiedrībām piemērotā naudas soda galīgo apmēru (šajā ziņā skat. spriedumu, 2006. gada 4. jūlijs, *Hoek Loos*/Komisija, T-304/02, Krājums, EU:T:2006:184, 85. un 86. punkts).

229 Tādējādi ceturtā pamata trešā un ceturtā daļa un tātad šis pamats kopumā ir jānoraida.

Par piekto pamatu, kas ir izvirzīts pakārtoti, attiecībā uz Komisijas pieļautu saprātīga termiņa pārkāpumu

Lietas dalībnieku argumenti

230 *Hit Groep* norāda, ka saprātīga termiņa ievērošana konkurences jomā notiekošajā administratīvajā procesā esot vispārējs tiesību princips.

231 Tā piebilst, ka saprātīga termiņa pārsniegšana varot izraisīt galīgā lēmuma atcelšanu un ka, ja atcelšana ir izslēgta, naudas soda apmērs varot tikt samazināts atbilstoši taisnīguma apsvērumiem vai tam, lai nodrošinātu taisnīgu kompensāciju.

232 *Hit Groep* atgādina, ka termiņa saprātīgais raksturs esot jānovērtē, pamatojoties uz lietas apstākļiem, tostarp ņemot vērā kontekstu, lietas dalībnieku rīcību procesa laikā, lietas sarežģītību un lietas nozīmīgumu attiecīgiem lietas dalībniekiem. Tāpat tā atgādina, ka termiņa sākuma datums esot pirmā Komisijas izmeklēšanas pasākuma datums, kuram ir būtiska ietekme uz attiecīgo uzņēmumu situāciju. Tāpat esot jāņem vērā vidusmēra termiņš līdzīgās lietās.

233 Šajā lietā starp 2002. gada septembrī notikušajām pārbaudēm un galīgā lēmuma pieņemšanu 2010. gadā esot pagājuši 94 mēneši. *Hit Groep* uzskata, ka šis termiņš neesot saprātīgs jo vairāk tāpēc, ka lieta ir balstīta uz pieteikumiem par iecietības programmas piemērošanu, kas ir ļāvuši Komisijai pierādīt pārkāpumu. Turklāt *Hit Groep* attieksme nekādā ziņā neesot bijusi pamats procesa kavējumam. Tomēr Komisija neesot piešķīrusi nekādu naudas soda apmēra samazinājumu saprātīga termiņa pārsniegšanas dēļ. *Hit Groep* tādējādi lūdz Vispārējo tiesu, ciktāl tā to uzskatītu par piemērotu, piešķirt tai šādu samazinājumu.

234 Visbeidzot *Hit Groep* uzskata, ka tai neesot jāpierāda, ka tās tiesības uz aizstāvību būtu pārkāptas, jo šī prasība attiecoties tikai uz apstrīdētā lēmuma atcelšanu, bet tā esot lūgusi vienīgi samazināt naudas soda apmēru saprātīga termiņa pārkāpuma dēļ.

235 Līdzīgi tā uzskata, ka tai neesot jānorāda īpaši apstākļi, kas attaisnotu naudas soda apmēra samazinājumu – iespējams, līdz nullei –, jo saprātīga termiņa pārkāpums pats par sevi esot Romā 1950. gada 4. novembrī parakstītās Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. panta 1. punkta un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41. panta 1. punkta pārkāpums. Runa neesot par papildu samazinājumu attiecībā pret to, ko ir piešķīrusi Komisija. Tādējādi Komisijai esot jāpierāda, ka pastāv īpaši apstākļi, kas šajā lietā attaisnotu saprātīga termiņa pārsniegšanu.

236 Visbeidzot *Hit Groep* norāda, ka agrākās lietās notikušo administratīvo procesu salīdzināmais ilgums esot bijis pamats Komisijas naudas soda apmēra samazinājumam, ko tā ir veikusi pēc savas iniciatīvas.

237 Komisija nepiekrīt šiem argumentiem.

Vispārējās tiesas vērtējums

– Principu atgādinājums

238 Pirmkārt, saprātīga termiņa ievērošana administratīvā procesa norisē konkurences politikas jomā ir vispārējs Savienības tiesību princips, kura ievērošanu nodrošina Savienības tiesas (skat. spriedumu, 2012. gada 19. decembris, *Heineken Nederland* un *Heineken*/Komisija, C-452/11 P, EU:C:2012:829, 97. punkts un tajā minētā judikatūra).

239 Saprātīga termiņa administratīvajā procesā princips ir apstiprināts Pamattiesību hartas 41. panta 2. punktā, saskaņā ar kuru "ikvienai personai ir tiesības uz objektīvu, godīgu un pieņemamā termiņā veiktu jautājumu izskatīšanu Savienības iestādēs un struktūrās" (spriedums, 2012. gada 5. jūnijs, *Imperial Chemical Industries*/Komisija, T-214/06, Krājums, EU:T:2012:275, 284. punkts).

240 Otrkārt, procesa ilguma saprātīgais raksturs ir jānovērtē atkarībā no katras konkrētas lietas apstākļiem, tostarp atkarībā no tās konteksta, lietas dalībnieku rīcības procesa gaitā, lietas nozīmīguma dažādiem ieinteresētiem uzņēmumiem un tās sarežģītības pakāpes (šajā ziņā skat. spriedumu, *Limburgse Vinyl Maatschappij* u.c./Komisija, minēts 131. punktā, EU:T:1999:80, 126. punkts), kā arī attiecīgajā gadījumā no informācijas vai pamatojuma, ko Komisija var sniegt attiecībā uz administratīvajā procesā veiktajām izmeklēšanas darbībām.

241 Treškārt, Tiesa ir nospriedusi, ka administratīvajā procesā var tikt izskatīti divi secīgi posmi, no kuriem katrs atbilst noteiktai iekšējai loģikai. Pirmais posms, kas turpinās līdz paziņojumam par iebildumiem, sākas dienā, kad Komisija, izmantojot Savienības likumdevēja piešķirtās pilnvaras, veic pasākumus, ar kuriem tā norāda uz izdarīto pārkāpumu un kuri tai ļauj ieņemt nostāju par procesa virzienu. Savukārt otrais posms sākas no paziņojuma par iebildumiem un turpinās līdz galīgā lēmuma pieņemšanai. Tam ir jāļauj Komisijai izteikt galīgo nostāju par konstatēto pārkāpumu (spriedums, 2006. gada 21. septembris, *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied* /Komisija, C-105/04 P, Krājums, EU:C:2006:592, 38. punkts).

242 Ceturtkārt, no judikatūras izriet, ka saprātīga termiņa pārkāpums var radīt divu veidu sekas.

243 No vienas puses, ja saprātīga termiņa pārkāpums ir ietekmējis procesa iznākumu, šāds pārkāpums var izraisīt apstrīdētā lēmuma atcelšanu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2006. gada 21. septembris, *Technische Unie*/Komisija, C-113/04 P, Krājums, EU:C:2006:593, 48. punkts un tajā minētā judikatūra).

244 Ir jāprecizē, ka, runājot par konkurences tiesību normu piemērošanu, saprātīga termiņa pārsniegšana var būt pamats atcelšanai tikai attiecībā uz lēmumu, ar ko konstatē pārkāpumus, un ar nosacījumu, ka ir pierādīts, ka šī principa pārkāpums ir apdraudējis attiecīgo uzņēmumu tiesības uz aizstāvību. Ārpus šī īpašā gadījuma pienākuma pieņemt lēmumu saprātīgā termiņā neievērošana neietekmē administratīvā procesa saskaņā ar Regulu Nr. 1/2003 likumību (skat. spriedumu, 2003. gada 16. decembris, *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied* /Komisija, T-5/00 un T-6/00, Krājums, EU:T:2003:342, 74. punkts tajā minētā judikatūra, kas apelācijas stadijā attiecībā uz šo punktu ir apstiprināts ar spriedumu, *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied*/Komisija, minēts 241. punktā, EU:C:2006:592, 42. un 43. punkts).

245 Tomēr, tā kā tiesību uz aizstāvību, kas ir pamatprincips, kura fundamentālais raksturs ir ticis atkārtoti uzsvērts Tiesas judikatūrā (spriedums, 1983. gada 9. novembris, *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin*/Komisija, 322/81, Krājums, EU:C:1983:313, 7. punkts), ievērošanai tādos procesos kā šajā lietā ir būtiska nozīme, ir svarīgi novērst, ka izmeklēšanas stadijas pārmērīgā ilguma dēļ šīs tiesības tiek nelabojami aizskartas un ka šāds ilgums var radīt šķērsli pierādījumu iesniegšanai, lai atspēkotu tādu darbību esamību, par kuriem var iestāties attiecīgo uzņēmumu atbildība. Šī iemesla dēļ iespējamā tiesību uz aizstāvību aizskāruma pārbaude ir jāveic ne tikai attiecībā uz stadiju, kurā šīs tiesības pilnā mēra rada savu ietekmi, proti, otro administratīvā procesa stadiju. Tiesību uz aizstāvību efektivitātes iespējamas vājināšanās avota vērtējumam ir jāattiecas uz visu šo procesu, ņemot vērā tā kopējo ilgumu (spriedums, *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied*/Komisija, minēts 241. punktā, EU:C:2006:592, 50. punkts).

246 No otras puses, ja saprātīga termiņa pārkāpums neietekmē procesa iznākumu, šāds pārkāpums var būt pamats tam, ka Vispārējā tiesa, izmantojot savu neierobežoto kompetenci, adekvāti atlīdzina par pārkāpumu, kas izriet no administratīvā procesa saprātīga termiņa pārsniegšanas, attiecīgajā gadījumā samazinot uzliktā naudas soda apmēru (šajā ziņā skat. spriedumu *Technische Unie*/Komisija, minēts 243. punktā, EU:C:2006:593, 202.–204. punkts, un spriedumu, 2011. gada 16. jūnijs, *Heineken Nederland* un *Heineken*/Komisija, T-240/07, Krājums, EU:T:2011:284, 429. un 434. punkts, kas apelācijas instancē ir apstiprināts ar spriedumu *Heineken Nederland* un *Heineken*/Komisija, minēts 238. punktā, EU:C:2012:829, 100. punkts).

– Šajā lietā veicamais vērtējums

247 No iepriekš minētā izriet, ka, lai ilgstošs administratīvais process varētu būt apstrīdētā lēmuma atcelšanas vai naudas soda samazināšanas pamats, šī procesa ilgumam ir jābūt kvalificētam kā pārmērīgam.

248 Šajā lietā administratīvais process ir noticis četros secīgos posmos.

249 Pirmais posms ir sācies 2002. gada 9. janvārī ar iepriekš 26. punktā minēto dokumentu nodošanu Komisijai, ko ir veicis *Bundeskartellamt*, un tas ir beidzies 2008. gada 30. septembrī ar paziņojuma par iebildumiem pieņemšanu.

250 Tad ir sācies otrais posms (skat. iepriekš 37.–42. punkts), kas ir beidzies ar sākotnējā lēmuma pieņemšanu 2010. gada 30. jūnijā.

251 Pēc pirmās sūdzību virknes iesniegšanas (atgādinātas iepriekš 10. punktā) Komisija 2010. gada 30. septembrī pieņēma pirmo lēmumu par grozījumiem (skat. iepriekš 4. punktu), lai labotu dažādas kļūdas, ko tā bija konstatējusi sākotnējā lēmumā, un ar to ir noslēdzies administratīvā procesa trešais posms.

252 Visbeidzot administratīvā procesa ceturtais posms ir noslēdzies 2011. gada 4. aprīlī, Komisijai pieņemot otro lēmumu par grozījumiem, ar kuru tā ir piekritusi piešķirt uzliktā naudas soda apmēra samazinājumu, pirmkārt, *ArcelorMittal*, *ArcelorMittal Verderio*, *ArcelorMittal Fontaine* un *ArcelorMittal Wire France* un, otrkārt, *SLM* un *Ori Martin* (skat. iepriekš 6. punktu).

253 Vispirms ir jānorāda, ka prasītājas izvirzītais pamats attiecas tikai uz diviem pirmajiem administratīvā procesa posmiem.

254 2013. gada 17. decembrī procesa organizatorisko pasākumu, kas ir paredzēti 1991. gada 2. maija Reglamenta 64. pantā, ietvaros Vispārējā tiesa ir uzdevusi rakstveida jautājumu Komisijai, lai iegūtu detalizētu aprakstu par pasākumiem, ko tā ir veikusi pēc 2002. gada 19. un 20. septembrī notikušajām pārbaudēm līdz sākotnējā lēmuma pieņemšanai.

255 Komisija šo lūgumu izpildīja ar 2014. gada 6. februārī Vispārējās tiesas kancelejā iesniegto dokumentu.

256 2014. gada 7. februārī Vispārējās tiesas kanceleja nosūtīja Komisijas atbildes kopiju prasītājai.

257 Komisija savā atbildē detalizēti un pārliecinoši izklāsta tās visā administratīvajā procesā īstenotos uzdevumus un iemeslus, kādēļ process ir ildzis no 2002. līdz 2010. gadam.

258 Administratīvā procesa ilgumu šajā lietā izskaidro vairāki faktori.

259 Šajā ziņā ir jāņem vērā aizliegtās vienošanās ilgums (vairāk nekā 18 gadi), tās īpaši plašais ģeogrāfiskais mērogs (aizliegtā vienošanās ir attiekusies uz vairākumu dalībvalstu), aizliegtās vienošanās organizēšana ģeogrāfiskajā aspektā un laikā (dažādie 46.–58. punktā aprakstītie klubi), dažādos klubos notikušo sanāksmju skaits (vairāk nekā 500), attiecīgo uzņēmumu skaits (17), pieteikumu iecietības programmas piemērošanai skaits (skat. iepriekš 27. un 32. un nākamos punktus) un izmeklēšanas gaitā sniegto vai iegūto dokumentu dažādās valodās, kas Komisijai ir bijis jāizskata, īpaši lielais skaits, vairāki papildu informācijas pieprasījumi, kas Komisijai ir bijis jānosūta dažādām attiecīgajām sabiedrībām līdzās izpratnes par aizliegto vienošanos attīstībai (skat. iepriekš 29. un nākamos punktus un 42. un nākamos punktus), paziņojuma par iebildumiem adresātu skaits (vairāk nekā 40), procesa valodu skaits (8), kā arī dažādi lūgumi attiecībā uz maksātspēju (14).

260 Ņemot vērā Komisijas sniegto informāciju, kas parāda lietas īpašo sarežģītību, Vispārējā tiesa uzskata, ka, neraugoties uz divu pirmo procesa posmu īpašo ilgumu, tas nav jākvalificē kā pārmērīgs. Tādējādi Komisija nav neievērojusi saprātīgo termiņu un piektais pamats tādējādi ir jānoraida.

Par sesto pamatu, ko Hit Groep *ir iesniegusi savā replikas rakstā un kas attiecas uz to, ka, lai aprēķinātu naudas soda apmēru, Komisija esot pamatojusies uz nepareizu laikposmu*

Lietas dalībnieku argumenti

261 *Hit Groep* norāda, ka pirmo reizi iebildumu raksta 23.–25. punktā Komisija esot pilnībā un detalizēti izklāstījusi, kā tā ir veikusi tai uzliktā naudas soda apmēra aprēķinu.

262 Tā uzskata, ka šis aprēķina veids neizrietot nedz no paziņojuma par iebildumiem, nedz arī no apstrīdētā lēmuma.

263 *Hit Groep* norāda, ka pamatsumma, uz ko ir pamatojusies Komisija, lai veiktu tai uzliktā naudas soda apmēra aprēķinu, esot EUR 30 584 561. Turklāt no iebildumu raksta 25. punktā esošās zemsvītras piezīmes izrietot, ka šī summa atbilst to preču vērtībai, kas ir tikušas pārdotas laikposmā no 1996. gada 9. janvāra līdz 2002. gada 19. septembrim.

264 Šajā zemsvītras piezīmē ir norādīts:

"Runa ir par to preču vērtību, kas ir tikušas pārdotas laikposmā no 9.1.2006. līdz 19.9.2002. Attiecībā uz katru no aizliegtās vienošanās posmiem (no 1.1.1984. līdz 31.12.1985.; no 1.1.1986. līdz 14.12.1992.; no 15.12.1992. līdz 31.12.1993.; no 1.1.94. līdz 8.1.1996.; no 9.1.1996. līdz 19.9.2002.) Komisija ir noteikusi pārdevumu vērtību, kura pēc tam ir tikusi reizināta ar atbilstošu faktoru saistībā ar ilgumu. Skaidrības nolūkā lēmumā par grozījumiem šīs pārdevumu vērtības ir norādītas lēmuma preambulas 935. apsvērumam pievienotajā tabulā."

265 *Hit Groep* piebilst, ka ar pirmo lēmumu par grozījumiem apstrīdētā lēmuma preambulas 935. apsvērumam esot tikusi pievienotā tabula, taču tās nosaukums tajā neesot norādīts.

266 Tā norāda, ka šie precizējumi pirmo reizi esot bijuši redzami tikai iebildumu rakstā.

267 Tā atgādina, ka tā esot tikusi atzīta par solidāri atbildīgu par *Nedri* laikposmā no 1998. gada 1. janvāra līdz 2002. gada 17. janvārim izdarīto pārkāpumu, lai gan Komisija, lai konstatētu *Nedri* pārdevumu vērtību, ir pamatojusies uz laikposmu no 1996. gada 9. janvāra līdz 2002. gada 19. septembrim.

268 Tā uzskata, ka tai tādējādi esot ticis uzlikts naudas sods, pamatojoties uz tādu laikposmu, kas ir būtiski ilgāks par laikposmu, par kuru tā ir bijusi atzīstama par atbildīgu.

269 Tā apgalvo, ka, aprēķinot naudas soda apmēru, esot jāņem vērā gadu skaits, par kuriem uzņēmums ir atzīts par atbildīgu.

270 Visbeidzot *Hit Groep* piebilst, ka no otrā lēmuma par grozījumiem 5. apsvēruma izrietot, ka mātesuzņēmumus Komisija atzīst par solidāri atbildīgiem "tikai par to naudas soda daļu, kas atbilst laikposmam, kurā mātesuzņēmums ar meitasuzņēmumu ir veidojis vienu uzņēmumu", tomēr tai uzliktais naudas sods esot lielāks par *Nedri* uzlikto naudas sodu.

271 Komisija nepiekrīt šiem argumentiem.

Vispārējās tiesas vērtējums

272 Ar 2011. gada 6. maija un 26. jūlija vēstulēm *Hit Groep* ir lūgusi Vispārējo tiesu dot iespēju papildināt savus pamatus pēc tam, kad tā, atbilstoši tās apgalvojumiem, bija iepazinusies ar Komisijas iebildumu rakstā pirmo reizi norādīto informāciju par naudas soda apmēra aprēķināšanas kārtību.

273 2011. gada 6. maija vēstule ir tikusi nosūtīta *Hit Groep* replikas raksta iesniegšanai noteiktajā termiņā, kurš ir beidzies 2011. gada 17. maijā.

274 Komisija no savas puses būtībā norāda, ka attiecīgā informācija jau esot bijusi pieejama gan sākotnējā lēmumā (preambulas 927. un nākamie apsvērumi), gan arī pirmajā lēmumā par grozījumiem (930. un 932. apsvērums un pielikumā esošā tabula) un ka šis pamats esot jauns un tātad nepieņemams.

275 Pirmkārt, ir jānorāda, ka apstrīdētā lēmuma preambulas 930., 932. un 933. apsvērums ir izteikti šādā redakcijā:

> "930 Saskaņā ar apsvērumiem, kas ir tikuši izteikti attiecībā uz dalības pārkāpumā ilgumu (skat. VI un VII nodaļu), pēdējais pilnais dalības pārkāpumā uzņēmējdarbības gads attiecībā uz *DWK* ir 2000. un attiecībā uz visiem pārējiem uzņēmumiem – šī lēmuma adresātiem –2001. gads.
>
> [..]
>
> 932 Attiecīgā ģeogrāfiskā platība laika gaitā ir mainījusies. No 1984. līdz 1995. gadam (Cīrihes kluba laikposms) tā ir attiekusies uz Vāciju, Franciju, Itāliju, Nīderlandi, Beļģiju, Luksemburgu, Spāniju un Austriju. Kopš 1992. gada (atbilstoši Spānijas kluba nolīgumiem) tā ir iekļāvusi arī Portugāli. No 1996. līdz 2002. gadam (Cīrihes kluba krīzes laikposms, brīdis, kad ir ticis sagatavots Eiropas kluba nolīgums attiecībā uz kvotām, Eiropas kluba laikposms un paplašināšanās laikposms) ģeogrāfiskā platība ir ietvērusi tās pašas valstis kā Cīrihes kluba laikā, ieskaitot Portugāli, kā arī Dāniju, Zviedriju, Somiju un Norvēģiju (skat. no 9.1.1. līdz 9.1.5. daļai). Tas ir ticis ņemts vērā, aprēķinot pārdevumu vērtību, izņemot Portugālē pirms 1992. gada 15. decembra veikto pārdošanu un izņemot Dānijā, Zviedrijā, Somijā un Norvēģijā pirms 1996. gada 9. janvāra veikto pārdošanu.
>
> 933 Turklāt Komisija konstatē, ka, ievērojot, ka Spānija ir pievienojusies EK tikai 1986. gada 1. janvārī un ka EEZ līgums ir stājies spēkā tikai 1994. gada 1. janvārī, Spānijā, Austrijā, Somijā, Zviedrijā un Norvēģijā veikto pārdevumu vērtība nevar tikt ņemta vērā attiecībā uz visu pārkāpuma ilgumu. Pārdošana šajās valstīs, kas ir tikusi veikta pirms attiecīgi 1986. gada 1. janvāra un 1994. gada 1. janvāra, tādējādi ir izslēgta no pārdevumu vērtības aprēķina. Šis apstāklis ir izskatīts 19.1.6. daļā."

276 Turklāt pirmajā lēmumā par grozījumiem Komisija ir norādījusi:

> "5) Lai izskaidrotu lēmuma pamatā esošo pārdevumu vērtības aprēķinu saistībā ar dažādiem 19.1.2. daļā norādītajiem laikposmiem, 935. apsvēruma beigās ir jāuzrāda šāda informācija:
>
> [..]
>
> — 9. *Nedri* (2009. gada 30. jūnija atbilde):
>
> — 01.01.1984. – 31.12.1985.: EUR 30 157 611
>
> — 01.01.1986. – 14.12.1992.: EUR 30 389 997
>
> — 15.12.1992. – 31.12.1993.: EUR 30 389 997
>
> — 01.01.1994. – 08.01.1996.: EUR 30 389 997
>
> — 09.01.1996. – 19.09.2002.: EUR 30 584 561."

277 Turklāt no pirmā lēmumā par grozījumiem 3. panta 22. punkta izriet, ka tas ir ticis adresēts *Hit Groep*.

278 Tādējādi Komisija pamatoti norāda, ka attiecīgā informācija nav tikusi pirmo reizi paziņota *Hit Groep* iebildumu rakstā.

279 *Hit Groep*, protams, pēc pirmā lēmuma par grozījumiem [paziņošanas] būtu varējusi lūgt pielāgot savus prasījumus, taču iekļaujoties divu mēnešu prasības celšanas termiņā.

280 Lai tas būtu pieņemams, pieteikumam par prasījumu pielāgošanu ir jābūt iesniegtam LESD 263. panta sestajā daļā paredzētajā prasības celšanas termiņā (spriedumi, 2011. gada 16. decembris, *Enviro Tech Europe* un *Enviro Tech International*/Komisija, T-291/04, Krājums, EU:T:2011:760, 96. punkts, un 2013. gada 6. septembris, *Bank Melli Iran*/Padome, T-35/10 un T-7/11, Krājums, EU:T:2013:397, 55. punkts).

281 Taču šajā lietā brīdī, kad prasītāja ar 2011. gada 6. maija vēstuli ir iesniegusi savu lūgumu, prasības par pirmo lēmumu par grozījumiem celšanas termiņš jau sen bija beidzies.

282 No tā izriet, ka šis pamats ir nepieņemams.

283 Katrā ziņā tas turklāt ir nepamatots, jo, lai aprēķinātu *Hit Groep* uzliktā naudas soda apmēru, Komisija, nepieļaujot kļūdu, ir secinājusi, ka pārdevumu vērtība ir EUR 30 584 561, un pēc tam, lai ņemtu vērā pārkāpuma, kurā tiek vainota *Hit Groep*, ilgumu, ir reizinājusi šo summu ar koeficientu 4. Pretēji prasītājas apgalvojumiem, tai nav tikusi piemērota sankcija par ilgāku laikposmu nekā tas, par kuru tā ir tikusi atzīta par atbildīgu (skat. iepriekš 217. un 226. punktu).

284 Tādējādi pamats ir jānoraida.

Par septīto pamatu attiecībā uz Vispārējās tiesas pieļautu saprātīga termiņa pārkāpumu

285 Tiesas sēdē prasītāja būtībā ir norādījusi, ka Vispārējā tiesa neesot ievērojusi tās prasības izskatīšanas saprātīgo termiņu un ka no tā esot jāizdara secinājumi attiecībā uz tās maksājamā naudas soda apmēru.

286 Ir jākonstatē, ka šāds iebildums, ja tas ir iesniegts tās pašas prasības ietvaros, attiecībā uz kuru tiek apgalvots, ka tās izskatīšanā ir pārkāpts saprātīga termiņa princips, ir nepieņemams.

287 Iztiesāšanās sastāvs, kas lemj par prasību, šāda iebilduma izskatīšanas gadījumā tiktu aicināts spriest par paša šī sastāva rīcības kļūdainu vai prettiesisku raksturu, kas prasītājam varētu radīt pamatotas šaubas par minētā sastāva objektīvu neatkarību (skat. spriedumu, 2013. gada 16. septembris, *CEPSA*/Komisija, T-497/07, EU:T:2013:438, ir pārsūdzēts apelācijas kārtībā, 268. punkts un tajā minētā judikatūra).

288 Tādējādi Savienības tiesas sava no Pamattiesību hartas 47. panta otrās daļas izrietošā pienākuma izskatīt tās izskatīšanai nodotās lietas saprātīgā termiņā pārkāpums tiek sankcionēts ar Vispārējā tiesā celtu prasību par zaudējumu atlīdzību (spriedumi *Kendrion*/Komisija, minēts 215. punktā, EU:C:2013:771, 94. punkts, un 2013. gada 26. novembris, *Groupe Gascogne*/Komisija, C-58/12 P, Krājums, EU:C:2013:770, 83. punkts).

289 No iepriekš izklāstītā izriet, ka septītais pamats ir jānoraida.

290 No visiem iepriekš norādītajiem apsvērumiem izriet, ka nevienu no prasītājas izvirzītajiem pamatiem nevar apmierināt. Tādējādi prasība atcelt tiesību aktu ir jānoraida pilnībā un šīs lietas apstākļos nav jāgroza prasītājai uzliktais naudas sods, izmantojot neierobežoto kompetenci.

Par tiesāšanās izdevumiem

291 Atbilstoši Reglamenta 134. panta 1. punktam lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā prasītājai spriedums ir nelabvēlīgs, tai jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar Komisijas prasījumiem.

Ar šādu pamatojumu

VISPĀRĒJĀ TIESA (sestā palāta)

nospriež:

1) prasību noraidīt;

2) *Hit Groep BV* sedz savus, kā arī atlīdzina Eiropas Komisijas tiesāšanās izdevumus.

Frimodt Nielsen Dehousse Collins

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2015. gada 15. jūlijā.

[Paraksti]